

Аж 600 мільёнаў даляраў за «БеСТ»

Прыватызацыя дзяржаўнай маёмасці паскараецца.

Старонка 2

Зноў пра старыя граблі

23 ліпеня быў падпісаны закон «Аб правілах беларускай артаграфіі і пунктуацыі».

Старонка 2

Канібалізм у ВКЛ

Піша Алег Дзярновіч.

Старонка 8

У НУМАРЫ

Тэлеканалы аглушаюць гледачоў рэкламай

Міністэрства гандлю падало ў суд на шэраг беларускіх тэлевізійных каналаў. Праблема — гучнасьць рэкламы.

Старонка 4.

Вярнуліся да старой звычкі

Нягледзячы на спахывецкі бум і рост прапановы банкамі доўгатэрміновых крэдытаў, беларусы ашчаджаюць больш, чым траціць. Гаспадарка — старонка 5.

Каб пабываць у Парыжы

адгарніце старонку 13.

У Беларусі высьпявае дзьвюхпартыйная сыстэма

40% зарэгістраваных ініцыятыўных групаў — апазыцыйныя.

29 ліпеня скончылася рэгістрацыя ініцыятыўных групаў па вылучэньні кандыдатаў у дэпутаты палаты прадстаўнікоў. Канчатковыя лічбы атрымаліся такія: акруговыя выбарныя камісіі зарэгістравалі 422 ініцыятыўныя групы з 454, што падалі заяўкі.

Толькі 5% камандаў патэнцыйных кандыдатаў атрымалі адмовы. Сярод іх і два вылучэнцы Аб'яднаных дэмакратычных сілаў (АДС) — Зьміцер Вінаградаў (Мядзел—Вялейка) і Ўладзімер Паклонскі (Нясвіж).

Афіцыйнай прычынай у адмове ў рэгістрацыі сябра АГП Уладзімера Паклонскага стаўся выхад з ініцыятыўнай групы двух чалавек. Паклонскі меўся баятавацца па Нясвіжскай выбарчай акрузе. У склад ягонаў ініцыятыўнай групы ўвайшло 15 чалавек. Аднак двое з іх — сын дырэктара Красназьвяздоўскай школы і настаўніца Даматканавіцкай школы —

напісалі заявы аб выхадзе. Аб прычынах можна здагадацца.

Было адмоўлена ў рэгістрацыі і ініцыятыўнай групы старшыні Менскай абласной арганізацыі партыі БНФ Зьмітра Вінаградава, які збіраўся вылучацца ў Вялейцы—Мядзеле.

Справа ў тым, што 24 ліпеня Зьміцер Вінаградаў быў затрыманы супрацоўнікамі ДАІ — быццам бы падазравалі, што ягоная машына крадзеная, праз чаго не паспеў сваечасова падаць дакумэнты ў акруговую выбарчую камісію.

Яшчэ адзін цікавы інцыдэнт здарыўся з вылучэнцам партыі БНФ па Лунінецкай акрузе Віталем Каратышом, якога пасля рэгістрацыі ініцыятыўнай групы забралі ў войска. Нягледзячы на гэта, хлопца ў выбарах удзельнічаць усё адно збіраецца.

Болей стратаў на гэтым этапе сярод вылучэнцаў АДС няма. Рэгістрацыю паспяхова прайшлі 95 ініцыятыўных групаў. Ад АГП зарэгістраваныя 27 чалавек, партыі БНФ — 23, ПКБ — 18, БСДП — 13,

будучай БХД — 7, былых Партыі працы — 4, «Надзеі» — 3.

Як бачым, прадстаўнікам АДС не ўдалося на гэтым этапе закрыць сваімі кандыдатамі ўсе выбарчыя акругі. Паводле звестак прэс-сакратара дэмілаў Юр'я Пацёмкіна, некаторыя зь фігурантаў «сьпісу ста дзесяці» адмовіліся ад удзелу ў выбарах на самай раньняй стадыі. У асноўным гэта было зьвязана зь пскамам мясцовых уладаў на іх саміх, сваякоў, патэнцыйных сяброў ініцыятыўных групаў.

Зрэшты, збор подпісаў — гэта не адзіны з варыянтаў вылучэньня на выбары. Ёсць яшчэ магчымасьць вылучыцца ад партыйных структураў, а таксама ад прапоўнага калектыву. Усе вядучыя апазыцыйныя партыі збіраюцца найбліжэйшым часам правесці зьезды, дзе могуць быць вылучаныя яшчэ некалькі кандыдатаў.

Працяг на старонцы 3.

СЬЦІСЛА

Марк Зэльцэр: «Справу майго брата замовіў Беразоўскі»

30 ліпеня ў Менску пачаўся працэс над амэрыканскім грамадзянінам Эмануілам Зэльцэрам, якога абвінавацілі ў падробцы дакумэнтаў ды іншых злачынствах. Брат Зэльцэра Марк, які жыве ў Нью-Ёрку, так пракамэнтаваў справу для радыё «Свабода»: «Гэта робіцца на замову Беразоўскага. Беразоўскаму трэба ізаляваць майго брата, бо ён адвакат Патаркацшвілі. Гэта ж усё дзеля ягоных грошай. Ну, вось знайшоў краіну ў Эўропе... Брат прыляцеў у Менск на самалёце Беразоўскага і быў зладзены КДБ».

Хлопца зь Пецябургу ў Менску спалілі проста ў двары

Позна ўвечары ў двары дому №8 па вуліцы Харкаўскай раздаліся вусыцішныя крыкі. Яшчэ да прыбыцця пажарных жыхары выцігнулі з палымя 17-гадовага падлетка: адзеньне на ім літаральна абутлілася. Хуткая дапамога забрала яго з апёкамі: у хлопца ад галавы да галёнак практычна на 70 працэнтаў згарэла скура. Аказалася, што 53-гадовы мужчына, напіўшыся, пасварыўся зь іонакамі 17—18 гадоў, між якіх была і дзяўчына. Пляснуў на іх бонзінам і чыркнуў запалкай. Аж яны сядзелі ў альбанцы, так яна і спалахнула. Узбуджаная крымінальная справа. Ахвяра прыехаў у Менск зь Піцэру, у госьці...

ФОТО: ВЕНЕДІКЕТ

МБ

Хендэ хох!

На фота: на ўваходзе на стадыён правяраюць. Міліцыя прапанавала новыя меры бяспекі пры правядзеньні масавых мерапрыемстваў: мяркуецца ўвесці дзяленьне плошчаў на сэктары і праверку ўсіх удзельнікаў на пэрымэтрах. Маюць забараніць праход людзей у п'яным стане, з падазрэннімі жалезнымі прадметамі, тых, хто мае піва і віно, хто не адпавядае візуальнаму кантролю фізычнага стану. У выніку, на хвалі псыхозу пасля выбухаў 4 ліпеня, могуць быць абмежаваныя законныя грамадзянскія правы.

КАМЭНТАР

Зноў пра старыя граблі

23 ліпеня Лукашэнка падпісаў закон «Аб правілах беларускай артаграфіі і пунктуацыі». 24 чэрвеня ён быў прыняты ў другім чытанні палатай прадстаўнікоў. Зьмены, што прынясе гэты закон, мінімальныя — апроч прэзыдэнта зь вялікай літары ды пашырэння аканьня ў словах іншамоўнага паходжання і ўзгадаць няма чаго.

Вось толькі фішка ў тым, што ад 1 верасня 2010 году пісаць на новых правілах абавязуць усіх. Вольніца для карыстальнікаў «тарашкевіц» скончылася. Цяпер за памяжэньне звычайных на пісьме выдаўцоў друкаванай прадукцыі будзь караць. Канечне, абсурд поўны.

Але ў нас часта так. Ці не абсурдна тое, што закон аб мове прымае тая людзі, якія ёй не карыстаюцца ў штодзённым жыцці? Ці не абсурдна, што вядучыя мовознаўцы краіны не былі датычныя да прыняцця гэтага дакумэнту?

Тым ня менш, закон спарадзіў рэакцыю. Ужо летась загучала пытаньне: а ці варта так трымацца за «тарашкевіц»? Даліся ў блогах, артыкулы ў газэтах на тэму праваліся выклікалі жывую дыскусію.

Прыхільнікі «тарашкевіц» адразу пачыналі абвінавчваць сваіх апанэнтаў у «здродзе». Ну а прыхільнікі «наркамаўкі» таксама не заставіліся ўбаку, кажучы на сваіх апанэнтаў, што тая «страшна далёкі ад народу». Беларусы сварыліся зь беларусамі. А за што? Мова нас павінна аб'ядноўваць, а выходзіць зусім наадварот.

У інтэрнэце носьбіты мовы выкарыстоўваюць абодва правалісы. Каб пераканацца ў гэтым, варта толькі зьвернуцца да паслугаў пошукавіка google. Мы маем у выніку: 390 тысячаў спасылкаў на запыт «ёсьць» і 396 тысячаў на «ёсць», 396 тысячаў на слова «сёння» і 415 тысячаў на «сёння». Поўны парэт.

На афіцыйны праваліс у сваіх улётках перайшлі Дэмакратычныя сілы. Афіцыйны праваліс выкарыстоўвае і Каталіцкая царква, яшчэ адно апірышча Беларускай. Гэта рэаліі.

Таму ня бачу драмы ад пераводу на афіцыйны праваліс тых газэтаў і сайтаў, якія выдаваліся на «тарашкевіц». Урэшце, «тарашкевіц» — гэта ўсяго толькі праваліс.

Вымаўленьне ня мае да правалісаў ніякага дачынення. Мяккае «с» у слове «сьнег» вымаўляецца заўсёды незалежна ад правалісных традыцыяў.

Ужо не кажу пра бльпаніну, якая непазьбежна ўзьнікае пры суіснаваньні двух варыянтаў беларускай мовы. Вучыўся я ў школе афіцыйнаму правалісу, і для мяне ён такі ж беларускі, які і кожны іншы.

На здаровы глудз, пераход на адзін праваліс павінен спрыяць кансалідацыі беларусаў. Не драбіць іх яшчэ болей з надуманых прычынаў. Шкада толькі, што пераход гэты адбываецца ў такіх дрэжкіх умовах. Але як тое будзе — пабачым.

Лічу, што праз праваліс няможна губляць тая нешматлікія легальныя выдавецтвы, якія друкуюць беларускамоўную прадукцыю. У лобым выпадку, кнігі, газэты ці сайты мы чытаем праз іх змест, а ня форму.

Зьміцер Панкавец

Аж 600 мільёнаў даляраў за «БеСТ»

Найбуйнейшы турэцкі апэратар сотавай сувязі кампанія Turkcell набывае 80% акцыяў ЗАТ «Беларуская сетка тэлекамунацыяў» («БеСТ»).

29 ліпеня ў Менску ва ўрадзе Беларусі была падпісаная трохбаковая дамова паміж Дзяржкамтэтам па маёмасьці (прадавец), «Белтэл Тэлекамунакасьён Хізмэтлэры А.Ш.» (пакупнік) і «Турксел Ілецішым Хізмэтлэры А.Ш.» (гарант). Паводле яе Turkcell набывае 80% акцыяў «БеСТ», рэшта актываў застаецца за беларускім бокам.

Першыя \$300 млн Turkcell пералічыць пятам 30 дзён з моманту падпісаньня пагадненьня, і дадатковыя плаціжы па \$100 млн будуць праведзеныя адпаведна 31 сьнежня 2009 і 2010 гг. Акрамя таго турэцкая кампанія ўзяла на сябе абавязак выплаціць Беларусі яшчэ \$100 млн у выпадку, калі «БеСТ» атрымае станоўчы гадавы даход. Да ўсяго, Turkcell дадаткова інвэстуе \$400 млн у разьвіцьцё сеткі, паведаміў старшыня Дзяржаўнага ваенна-прамысловага камітэту Беларусі Мікалай Азаматаў (у падпарадкаваньні ДВПК знаходзіцца адзін з заснавальнікаў «БеСТ» — НДІ сродкаў аўтаматызацыі ДНВА «Агат»).

Вынікі ўгоды пракамэнтаваў міністар сувязі і інфарматызацыі Мікалай Панцялей, які зазначыў, што рынак мабільнай сувязі ў краіне ўжо амаль падзелены, але рэсурсы каля мільёна абанэнтаў яшчэ ёсьць. Міністар запэўніў, што ягонае ведамства «ў стане рэгуляваць рынак такім чынам, каб усе кампаніі на беларускім рынку разьвіваліся ў роўнай канкурэнтнай барацьбе і каб бізнэс быў пасьпяхоўным».

ЗАТ «БеСТ» зарэгістраванае 5 лістапада 2004 г. Заснавальнікамі — НДІСА ДНВА «Агат» (75% у статутным фондзе) і РУП «Белтэлекам» (25%). У ліпені 2006 г. апэратар атрымаў кітайскі крэдыт для стварэньня інфраструктуры памерам \$234 млн. Вярнуць яго трэба з 2009-га па 2014 гт. Паводле стану на 1 ліпеня 2008 г. абанэнтская база складала 187 тыс. чалавек. За апошнія паўгоду апэратар падключыў усяго толькі 5,1 тысячы новых абанэнтаў. Сетка «БеСТ» пакрывае 26,3% тэрыторыі краіны, на якой жывуць 68,6% насельніцтва.

Turkcell зьяўляецца лідуючым GSM-апэратарам Турцыі. Адным з акцыянераў Turkcell зьяўляецца скандынаўская кампанія TeliaSonera.

Сямён Печанко

ШТО НІ КРАЙ ТО ЗВЫЧАЙ

У Японіі бум на пікантныя стужкі для пэнсіянэраў

Cigea Такуда знаходзіцца ў выдатнай форме, але ў астатнім выглядае так, як і любы іншы японец 74 гадоў. Тры гады таму былі службовец перанёс інфаркт, але сёння ён пачуваецца як ніколі здаровым і шчасліва жыве з жонкай і дачкой у цэнтры Токіё. Вядома, ён вядзе больш актыўны лад жыцьця, чым большасьць пэнсіянэраў, але гэтым Такуда абавязаны сваёй падпрацоўцы — ён здымаецца ў парнафільмах.

Насамрэч Cigea Такуда — гэта сцэнічны псэўданім. Сваё сапраўднае імя мужчына не называе, бо, як ён сьцьвярджае, жонка й дачка ня ведаюць, што за апошнія 14 гадоў ён зьяўся прыкладна ў 350 эратычных фільмах.

Рэжысэр Гаічы Кона ўпэўнены, што эратызм пажылых людзей прываблівае й маладых глядачоў.

«Мне падаецца, ёсьць нешта, чым валодае толькі старое пакаленьне, і чаго няма ў маладых. Справа ў тым, што гэтыя людзі пражылі значна болей. Мы павінны іх паважаць і вучыцца ў іх», — з пачуцьцём заяўляе Кона.

Вэтэран порнаіндустрыі плянуе працаваць да 80 гадоў — а можа быць, і даўжэй, калі акажацца запатрабаваным. Мяркуючы па тым, якім вострым попытам карыстаюцца ягоныя карціны, без працы ён наўрад ці застанецца.

Паводле зьвестак прадстаўнікоў індустрыі, штогадовы абарот японскага рынку парнафільмаў складае 1 мільярд даляраў. Доля сэгмэнту «для пажылых» уесь час павялічваецца й, паводле экспэртаў, будзе павялічвацца й надалей разам з старэньнем японскага грамадства.

АК

СЬЦІСЛА

Караджыча даставілі ў Гаагу

Былы лідэр баснійскіх сэрбаў Радаван Караджыч дастаўлены ў Гаагу. Самалёт з Караджычам вылецеў з Бялград у Галяндзью а 4.45 па менскім часе ў сераду. Міжнародны трыбунал па былой Югаславіі абвінавчвае яго ў злачынствах супраць чалавечасьці ў часе балканскай вайны 1992—1995 гг.

Адкрыцьцё «Кастрычніцкай» пераносіцца

Мэтро «Кастрычніцкая» адчыніцца не раней за кастрычнік. Старыя эскалятары дэмантаваны, заліты новы падмурак. Аднак у Беларусі не знайшліся спецыялістаў, здольных змантаваць новыя эскалятары, таму мантажнікаў давялося шукаць за мяжой.

Падаткавікі прыйшлі да Лябедзькі

У аўторак падатковая інспэкцыя Цэнтральнага раёну сталіцы правяла чарговую праверку дзейнасьці Анатоля Лябедзькі і арганізацыяў, да якіх ён мае дачыненне. Гэта ўжо трэцяя праверка Лябедзькі за апошнія два тыдні. Раней падатковыя службы зацкавіліся даходамі многіх праваабаронцаў, старшыні ПКБ Сяргея Калякіна, дачок Аляксандра Казуліна Вольгі і Юліі, журналісткі «Народнай волі» Сьвятланы Калінкінай.

Вуліца імя Сапегі такі будзе

30 ліпеня ў Пружанах адбыліся публічныя дробаты па перайменаваньні адной з вуліцаў гораду імям канцлера ВКЛІ Лява Сапегі, які тут нарадзіўся. Вынікам сустрэчы стала кампраміснае рапэньне назваць імям вялікага дзеяча новую вуліцу, якая толькі праектуецца. Збор подпісаў за Сапегу зладзілі «Рух «За Свабоду», ТБМ і жыхары гораду.

Сьмерць праз навушнікі

«Партатыўныя плэеры могуць быць небясьпечнымі. Не карыстайцеся імі, едучы на роварах», — такі зварот да моладзі распаўсюдзіла брытанская паліцыя. Гэта пасьля таго, як 17-гадовая Абігэль Хэйтран загінула пад коламі, не пачуўшы набліжэньня аўтамабілю. Калі б Абігэль пачула шум матору, яна, несумненна, засталася б жывая.

Фантастычны футбол БАТЭ ў Брусэлі

Ужо сама магчымасьць пасабярнічаць з такім славутым клубам, як брусэльскі «Андэрлехт» успрымалася для БАТЭ ўдачай. Ну а перамагчы такога суперніка, ды яшчэ на чужым полі, дарагога каштуе.

БАТЭ вырваў перамогу за дзеве хвіліны да фінальнага сьвістку пасьля бліскачага ўдару ўчорашняга іоніэра Няхайчыка — 2:1. Здаецца, што бельгійскія балецьшчыкі так і не зразумелі, што адбылося. Матч у адказ пройдзе праз тыдзень на барысаўскім гарадзкім стадыёне. Аншляг ужо забясьпечаны.

МБ, ЗП

У Беларусі высьпявае дзвюхпартыйная сыстэма

Працяг са старонкі 1.

У прыватнасці, чарговы раз пра дэпутацкія амбіцыі заявіў сябар БСДП генэрал Валеры Фралоў. Спачатку Фралоў значыўся ў спісах АДС па Слуцкай акрузе, але вырашыў адмовіцца на карысць аднапартыйца Юрэвіча. Цяпер жа Фралоў ня супраць заняць вакансію, якая ўтварылася ў Стаўпецкай акрузе пасля адмовы ўдзельнічаць у выбарах прадпрымальніка Віктара Крываля.

«У любым выпадку, закрыць усе акругі нам ужо ня ўдасца», — прызнае Ю.Пацёмкін.

Зьвяртае таксама на сябе ўвагу мінімальнае вылучэнне кандыдатаў ад праўладных партыяў. Камуністычная партыя Беларусі вылучыла 19 чалавек, прадстаўніцтва іншых палітычных структураў мізэрная: Аграрная партыя — 1 чалавек, Рэспубліканская партыя працы і справядлівасці — 1.

Як і заяўлялася, асобнай калёнай на выбары ідзе пярэстая «Эўрапейская кааліцыя». Большасць вылучэнцаў якой зьяўляюцца сябрамі незарэгістраваных Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі «Народная грамада» і Партыі свабоды і прагрэсу.

Старшыня Цэнтральнай рэвізійнай камісіі БСДП (НГ) Мікалай Кійка кажа, што на стан 28 ліпеня былі зарэгістраваныя 63 прадстаўнікі «Эўрапейскай кааліцыі».

Ці не ператворацца выбары ў чарговы фарс? На фота: 2006 год, студэнт БАТУ галасуе датэрмінова.

Першы этап кампаніі не дае падставаў спадзявацца, што з выбараў-2008 пачнецца дэмантаж палітычнай манаполіі на ўладу.

Колькасць вылучэнцаў ад АДС

2004 («Пяцёрка+»)	227*
2008 (АДС)	95**

Колькасць вылучэнцаў ад «Эўракааліцыі»

2008 («Эўракааліцыя»)	63
2004 («Народная грамада» + «Маладая Беларусь»)	66 (56+10)

Вылучэнцы па партыях

БНФ:	
2004	55
2008	24
АГП:	
2004	63
2008	28
ПКБ:	
2004	38
2008	18

* Парлямэнцкія кампаніі 2004 і 2008 розныя тактыкай апазыцыі. Чатыры гады таму «Пяцёрка+» вылучала па два-тры кандыдаты на кожную акругу (з мэтай перастрахоўкі ў выпадку нерэгістрацыі аднаго з прэтэндэнтаў), дык сёлета вырашылі спыніцца на адным.

** Без уліку будучых вылучэнцаў ад партыйных зьездаў.

Мікола Статкевіч неаднаразова заяўляў, што вылучэнцы ад ягонаў кааліцыі будуць балютавацца па тых акругах, дзе будзе весьціся недастатковая агітацыя за эўрапейскую інтэграцыю і каштоўнасці. Сам Статкевіч будзе балютавацца ў сталічнай Коласаўскай акрузе, дзе па спісе АДС значыцца лідэр ПКБ Сяргей Калякін.

У «Эўрапейскай кааліцыі» вядомых асобаў няшмат. Ці не палова ўсіх вылучэнцаў «ЭК» пойдучь на выбары па Менску і Магілёўскай вобласці.

Цікавым падасца дубляваньне прозьвішчаў кандыдатаў, як у спісе АДС, так і ў «эўрапейскім». Гэта, напрыклад, прадпрымальнікі з Баранавічаў і Бабруйска Мікалай Чарнаву і Алена Мядзьведзева.

Зьвяртае на сябе ўвагу самавылучэнне па Барысаве рэдактара «Борисовских новостей» Анатоля Букаса, які складзе канкурэнцыю прадпрымальніку з АДС і АГП Віктару Гарбачову, а таксама аднаму зь лідэраў «Белай Русі» Віктару Гумінскаму.

Былы дэпутат палаты прадстаўнікоў, а таксама старшыня

Партыі свабоды і прагрэсу Ўладзімер Навасяд вылучаецца ў Менску па Сьвіслацкай акрузе, дзе ягоным супернікам ад АДС будзе Аляксандар Дабравольскі. Напэўна, прадстаўнік АГП таксама недастаткова адданы «эўрапейскім ідэалам».

Цікавая кампанія будзе назірацца яшчэ ў менскай Ясенінскай акрузе, дзе апроч Валянціны Сьвяцкай (ПБНФ) будуць таксама вылучацца адзін зь лідэраў прадпрымальніцкага руху Аляксандар Макаеў (блізкі да «Эўракааліцыі») і былы лідэр «Белага легіёну» Сяргей Чыслаў як незалежны кандыдат. Апошні прыняў рашэньне пра ўдзел у выбарах пасля арышту ў падазрэньні ў датычнасьці да менскага выбуху 4 ліпеня. Кажа, што «дастала».

Прыняла рашэньне ўдзельнічаць асобна ў парлямэнцкай кампаніі і Беларуска сацыял-дэмакратычная грамада. Лідэр партыі Станіслаў Шушкевіч кажа: «Для мяне стала адкрыцьцём, наколькі нашыя людзі гатовыя працаваць». Па зьвестках былога сьпікера Вярхоўнага савету, ад ягонаў

партыі было зарэгістравана крыху больш за 20 ініцыятыўных групаў. Большасць на Меншчыне і Гомельшчыне. Сам Шушкевіч хоча паспытаць шчасьця ў сваёй роднай сталічнай Адзінцоўскай акрузе, дзе зьбіралася балютавацца Вольга Казуліна, дачка палітвязьня і экс-кандыдата на пасаду прэзыдэнта.

У Сухараўскай акрузе сталіцы ад АДС вылучаецца лідэр Аб'яднанай грамадзянскай партыі Анатоль Лябедзька. З гэтым рашэньнем не пагадзіўся жыхар акругі Алесь Лагвінец, які балютаваўся там на папярэдніх выбарах. Ён будзе ўдзельнічаць у выбарах як самавылучэнец. На гэтую ж акругу перайшла і Вольга Казуліна. Такі васьмь выбар між дэмакратамі чакаецца ў Сухараве.

Барацьба ў канкурэнтных акругах абяцае стаць інтрыгоўнай. Палітыкі ня пэўныя ў сумленнасьці падліку галасоў. Аднак выбары прынамсі стануць тэстам на арганізацыю кампаніі. Зрэшты, сацыялягічныя апытаньні на выхадзе з участкаў чакаюцца, таму папулярнасьць тых ці іншых палітыкаў таксама будзе падавацца за меру.

«Малады фронт», КХП-БНФ, «Хартыя-97», ЛДПБ (хаця тут канчатковае рашэньне яшчэ не прынятае) заявілі аб сваім байкоце ці няўдзеле ў парлямэнцкай кампаніі.

Такім чынам, ад дэмакратычных структураў ужо зарэгістравана каля 180 (гэтая лічба можа ўзрасьці пасля вылучэння кандыдатаў партыямі) ініцыятыўных групаў, што складае прыкладна 40% ад агульнай колькасці кандыдатаў. Гэтая лічба адбівае рэаліі палітычных настрояў у краіне. Тое самае пацвярджае збор подпісаў.

Ужо ў панядзелак фэльчар «хуткай дапамогі», сябра АГП з Жодзіна Аляксандар Ваўчанін прынёс на праверку першую тысячу сабраных подпісаў. Нават у рэгіёне, што лічыцца апорай Лукашэнкаўцаў, на Магілёўшчыне, у Горацкай акрузе, кандыдат ад партыі БНФ Андрэй Юркоў назьбіраў першую тысячу подпісаў літаральна за пару дзён.

Разам з тым, першы этап кампаніі не дае падставаў спадзявацца, што з выбараў-2008 пачнецца дэмантаж палітычнай манаполіі на ўладу, што сфармавалася ў краіне. Апазыцыя фактычна цалкам выключаная з працэсу падліку галасоў. Толькі 42 вылучэнцы апазыцыі трапілі ў акруговыя камісіі. Колькі з 1500 кандыдатаў трапяць ва ўчастковыя камісіі, пакуль невядома.

Зьміцер Панкавец

Акругі найбольшае канкурэнцыі

Менск, Коласаўская

Сяргей Калякін (ПКБ, АДС)

Мікола Статкевіч («Эўракааліцыя»)

Менск, Ясенінская

Аляксандар Макаеў («Эўракааліцыя»)

Сяргей Чыслаў (незалежны кандыдат)

Валянціна Сьвяцкая (ПБНФ, АДС)

Менск, Сухараўская

Анатоль Лябедзька (АГП, АДС)

Алесь Лагвінец (незалежны кандыдат)

Вольга Казуліна (БСДП, АДС)

Бюджэт перавёрстваецца пад газ-200

«Газпром» зламаў беларускіх перагаворшчыкаў. Адаказным ведамствам паступіла ўказаньне падрыхтаваць так званы «пэсымістычны прагноз» на 2009 год.

Паводле інфармацыі інтэрнэт-выдання «Заўтра тваёй краіны», такое ўказаньне далі адразу ж пасля вяртаньня на мінулым тыдні з Масквы паставак ў ААТ «Белтрансгаз» Уладзімера Маёрава, які ўдзельнічаў у перамовах з кіраўніцтвам расейскай манаполіі.

Гэты варыянт прагнозу плянуецца разгледзець на пашыранай нарадзе Рады міністраў з удзелам Аляксандра Лукашэнкі ў першай палове жніўня. Усе паказчыкі на наступны год у ім разьлічваюцца, зыходзя-

чы з 200 даляраў за 1 тыс. куб. м. прыроднага газу.

Гэтая цана на 60 даляраў (або на траціну) большая, чым меркавалася ў «аптымістычным» прасекце бюджэту.

Упершыню інфармацыя аб магчымым росьце цаны на газ да 200 даляраў і вышэй зьявілася ў траўні гэтага году. Спачатку яе агучыў чыноўнік саюзу Беларусі і Расіі Васіль Хрол.

У чэрвені пасол Расіі ў Беларусі Аляксандар Сурыкаў у больш катэгорычнай форме заявіў на прэс-канфэрэнцыі, што ў 2009 годзе Беларусь будзе плаціць за газ 200 даляраў за тысячу кубоў.

МБ

ЗША абвясняюць інфармацыю пра С-300 для Ірану

Прадстаўнікі Міністэрства абароны ЗША абверглі заяву ізраільскіх вайскоўцаў адносна хуткіх паставак ў Іран праз Беларусь расейскіх комплексаў С-300.

Напярэдадні гэтую інфармацыю распаўсюдзілі выданьне Jerusalem Post, а таксама брытанскі ваенны часопіс Janes Air-Launched Weapons.

Паведамлялася, што расейскія сыстэмы С-300 здольныя перашкодзіць нанясенню авіяўдару па іранскіх ядзерных аб'ектах і што «адпаведная ўгода паміж Тэгеранам і Масквой была ажыццэўленая пры пасярэдні-

цтве Менску». Заходнія журналісты называлі Беларусь «самым імаверным шляхам» у пастаўках, «нават калі Расея адмаўляе факт угоды».

Як заявіў прэсавы сакратар Пэнтагона Джэф Морэл, «ЗША, зыходзячы з уласнага разуменьня сытуацыі, цвёрда вераць у тое, што іранцы не атрымаюць расейскія сыстэмы сёлета».

Адаказны чыноўнік Міністэрства абароны ЗША, аднак, адмовіўся паглумачыць, на чым заснаванае падобнае перакананьне Пэнтагона.

Радзьё «Свабода»

Малюнкi на асфальце

27 ліпеня ў Салігорску адбыўся штогадовы конкурс малюнкаў на асфальце, прысьвечаны ўгодкам прыняцця дэкларацыі аб незалежнасьці Беларусі.

Вось ужо трэці год запар незарэгістраваны «Малады фронт» прапануе салігорцам такі конкурс. Сёлета некаторыя ўдзельнікі сур'ёзна рыхтаваліся, і гэта выявілася ў сапраўдных творах мастацтва на асфальце: князь Альгерд, менскі Чырвоны касцёл і выявы нацыянальнага гербу «Пагоня» радалі мінакоў. Атмасфэра таксама была сьвяточнай: музыка, усмешкі, таленавітыя малюнкi.

Аўтары былі адзначаны каштоўнымі прызамi: беларускімі кніжкамi, аўдыёкнігамi, саколкамi. Журы, у склад якога ўваходзілі паэтка Ніна Ермалінская, а таксама рэдактар «Свабоднага Салігорску» Аляксей Валабуеў, вызначылі найлепшыя працы.

Супрацоўнікі міліцыі паводзілі сябе стрымана, правяраючы пашпарты ў тых, хто фатаграфавалі конкурс.

Праз 5 хвілінаў пасля завяршэння, спэцтэхніка ЖКГ, якая тэрмінова прыбыла на месца конкурсу, змыла малюнкi.

Пераможцам, вось ужо другі раз, стаў Глеб Сандрас, навучэнец БДУ. Другое месца заняла праца «Князь Альгерд» (Шынкевіч Тацяна і Таранік Аліна).

ФОТАФАКТ

Паводка ў Прыкарпацці і Прыднястроўі. Прэзыдэнт Украіны наведвае затопленыя раёны.

Тэлеканалы аглушаюць гледачоў рэкламай

Міністэрства гандлю паводзіла ў суд на шэраг беларускіх тэлевізійных каналаў, абвінавачваючы іх у парушэнні Закона аб рэкламе. Як паказала праведзеная праверка, рэклама, што транслюецца на гэтых каналах, была занадта гучнай у параўнанні з астатнімі перадачамі. На ТВ даказваюць, што гэта было выклікана ня зьяўленьнем намерам, а недасканаласьцю абсталяваньня.

Як паведамлілі ў Міністэрстве гандлю, якое ажыццяўляе кантроль над выкананьнем заканадаўства аб рэкламе, праверка тэлеканалаў была ініцыяваная «зьнізу». Прыняць такое рашэньне супрацоўнікамi Міністэрства прымусілі сур'ёзнае павелічэнне колькасці атрыманых скаргаў на ўзровень гуку рэкламы.

Каб высветліць, ці сапраўды тэлевізійнікі парушаюць п.11 арт.11 Закона «Аб рэкламе», у якім сьцьвярджаецца, што ўзровень рэкламы не павінен перавышаць узровень гуку транслюваных праграмаў, на пачатку красавіка чыноўнікі звярнуліся да спэцыялістаў Беларускага

дзяржаўнага інстытуту мэтралёгіі з просьбай правесці гэтыя парамэтры на каналах СТБ, РТР, «НТВ-Беларусь», АНТ, «8-ы канал» і «Першы музычны».

Пасля таго як новыя і вельмі ўважлівыя гледачы на працягу дастаткова доўгага прамежку часу замяралі ўзровень гуку на гэтых каналах зранку, удзень і ўвечары, высветлілася, што практычна ўсе яны грашаць павышанай гучнасьцю рэкламы. Праўда, на большасьці каналаў розніца ў ўзроўні гуку рэкламы і перарыванай ёю перадачы вагаецца ў межах усяго 1—2,5 дБА. Між тым 1 дБА — мінімальнае розніца, якую можа адчуць чалавек. Спэцыялісты мяркуюць, што ейнае раздражняльнае дзеянне рэкламы на гледача грунтуецца ня толькі на яе гучнасьці, але і на іншых фактарах, якія выкарыстоўваюцца вытворцамі рэкламы, каб зрабіць яе больш прыкметнай.

Найгоршым выпадае канал АНТ. Розніца паміж узроўнем гуку рэкламы і перадачай дасягае на ім 5 дБА. Яны апарэдуваюцца, што пры зьмешваньні ра-

сейскіх перадачаў зь беларускай рэкламай узнікаюць тэхнічныя складанасьці ў выроўніваньні ўзроўню гуку.

Як паказалі дасьледаваньні, гучней за ўсё гучыць рэклама, якая перарывае сэрыялы і мастацкія фільмы, а вось узровень гуку шэрагу інфармацыйных перадачаў часам нават перавышае ўзровень гуку рэкламы.

Выступаючы на судовых працэсах, якія ідуць цяпер над каналамі-парушальнікамі, іх прадстаўнікі спрабуюць абараняцца, спасылаючыся на супярэчнасьці ў нарматыўных дакумэнтах, у адпаведнасьці зь якімі павінны праводзіцца такія дасьледаваньні. Так, на судзе над «Першым музычным», які адбыўся на мінулым тыдні, галоўны інжынер каналу адмовіўся прызнаваць сябе вінаватым, заявіўшы, што вымярэнні, праведзеныя такім чынам, у шэрагу выпадкаў могуць быць некарэктнымі.

Супрацоўнікі БелДЗІМу прырачаюць, што паколькі праведзеная імі сэрыя вымярэнняў паказала не адзінкавыя, а рэгулярныя перавышэнні ўзроўню гуку, Закон «Аб рэкламе» быў парушаны ў любым разе.

Настасья Дарафеева,
«Ежодневник»

СЬЦІСЛА

Псыхос

У пятніцу 25 ліпеня нейкі жыхар Барысава паведаміў у міліцыю, што ў раёне раённага суду быў знойдзены падазроны пакет. На месца, дзе была знойдзена «выбухоўка», была выкліканая рота сапёраў, выстаўлена ачапленне, а таксама адбылася эвакуацыя грамадзянаў, што знаходзіліся побач. Нікага тратылу сапёры

не знайшлі. Як потым высветлілася, пакет пакінуў мясцовы п'янчуга, паведамляе «Борисов электронный».

А ў Менску міліцыя завяла крымінальную справу на жанчыну, якая ў суботу паведаміла пра мініраваньне забайляльнага комплексу «Журавінка». 36-гадовая мянчучка была затрыманая праз пяць хвілінаў пасля тэлефанаваньня.

Пракуратура пацьвердзіла, што Меху тэлефанавалі

28 ліпеня кіраўнік Кобрынскай суполкі БНФ Аляксандар Мех, звольнены з працы ў ААТ «Белтрансгаз» за свой намер удзельнічаць у выбарах, падаў заяву ў суд Кобрынскага раёну. Ён просіць аднавіць яго ў працы, кампэнсаваць за вымушаны прагул і маральную шкоду

500 тысячаў рублёў.

Мех атрымаў адказ з Кобрынскай раённай пракуратуры, куды ён звяртаўся са скаргай пасля таго, як яму з абразамі і пагрозамі тэлефанаваў незнаёмы чалавек і ягоны мабільны тэлефон зафіксаваў нумар прыёмнай дэпутата Віктара Кучынскага. У пракуратуры падцьвердзілі, што на самай справе

тэлефанавалі з той прыёмнай.

Старшыня партыі БНФ накіраваў тым часам ліст рэдактару «Советской Белоруссии». У ім ён прапаноўвае выдрукаваць запіс гутаркі зь Мехам у гэтай газэце. Можна здагадацца, які будзе адказ.

А допыты працягваюцца

Дэмакратычных актывістаў Алега

Корбана і Максіма Вінярскага выклікалі па тэлефоне ва ўпраўленьне КДБ па Менску і Менскай вобласці. Усё па справе выбуху 4 ліпеня.

У Менску — міні-бэбі-бум

За апошнія паўгоду на сьвет зьявілася 9700 менчукоў. Гэта на 500 малых болей, чым за аналягічны перыяд летась.

Вярнуліся да старой звычкі

Нягледзячы на спажывецкі бум і рост прапановы банкамі доўгатэрміновых крэдытаў, беларусы ашчаджаюць больш, чым трацяць.

Агульная сума ашчаджэнняў насельніцтва на 1 чэрвеня на 2,9 трлн рублёў перавысіла агульную суму крэдытаў, піша газэта «Белорусы и рынок». Такім чынам, насельніцтва фактычна зьяўляецца адной з крыніцаў рэсурсаў для банкаўскай сыстэмы і эканомікі ў цэлым.

Асноўную частку ашчаджэнняў складаюць дэпазыты ў нацыянальнай валюце — каля Br8,2 трлн.

Замежнай валюты беларусы захоўваюць каля Br4 трлн у пераліку на рублі (па стане на 1 ліпеня 2008 году). Пры гэтым доўгатэрміновая валютная запазычанасць насельніцтва на гэты ж час складае каля Br2628 трлн у пераліку на рублі. То бок фізычныя асобы забяспечылі фінансаваньне валютай суб'ектаў гаспадараньня прыкладна на \$1 млрд.

Агульная сума ашчаджэнняў грамадзянаў складае прыблізна 12,3 трлн рублёў, амаль па 2 мільёны рублёў на кожнага дарослага. Суб'екты гаспадараньня, наадварот, аддаюць перавагу назапашваньню ў замежнай валюце.

У адрозьненне ад мінулага году сёлета беларусы валюты больш прадаюць, чым набываюць. Адна часова значаная частка валюты вывозіцца банкамі з краіны. Пры гэтым даляраў ЗША вывозіцца больш, а завозіцца ў асноўным эўра, што дае падставы казаць пра выцягненьне эўрапейскай валюты амэрыканскай.

Беларусы аддаюць перавагу простым таварам і таннаму адпачынку, але нарошчваюць грашовыя ашчаджэньні. На фота: пляж на Сьвіцязі.

Пэрспэктывы крэдытнага буму

Накапленне ідзе поруч са спажывецкім бумам і захапленьнем крэдытамі, найперш на нерухомасьць і аўто. Апошнія адбываецца дзякуючы пашырэнню прапановы банкамі крэдытаў, у першую чаргу доўгатэрміновых валютных. Такім чынам банкі намагаюцца засьцерагчыся ад магчымых рызык, зьвязаных з аслабленьнем беларускага рубля. Адзначаецца, што рост крэдытнай валютнай запазычанасьці хоць і значна саступае запазычанасьці насельніцтва

па крэдытах у нацыянальнай валюце, але дэманструе апераджальны рост. Так, за першае паўгодзьдзе 2008 году рост валютнай запазычанасьці фізычных асобаў склаў 34,4% супраць 20,8% запазычанасьці ў беларускіх рублях.

У цэлым запазычанасьць насельніцтва перад беларускімі банкамі ўжо каля году знаходзіцца на першым месцы сярод банкаўскіх актываў. У гэтым фізычныя асобы нават апярэдзілі прамысловыя прадпрыемствы. Прычына — банкі апэратыўна адрагавалі на папулярнасьць ў насельніцтва гэ-

тай паслугі і пачалі рабіць яе больш даступнай. Аб'ём крэдытаваньня банкамі насельніцтва пакуль яшчэ далёкі ад насычэньня, таму гэты сэгмэнт застаецца вельмі пэрспэктывным.

Роля дзяржавы ў эканоміцы будзе расьці

Разам з накапленьнямі ў Нацбанку і камэрцыйных банках агульная сума дзяржрэсурсаў у банкаўскай сыстэме краіны складае каля Br14 трлн. Роля ўкладаньняў у камэрцыйныя банкі сёлета ўзрасла: за пяць месяцаў гэтага

году іх доля тут вырасла на 58,2% і склала Br 7,4 трлн. Гэта, а таксама актывізацыя прыватызацыі дзяржмаёмасьці, сьведчаць пра тое, што роля дзяржаўных сродкаў у фінансавай сыстэме краіны будзе толькі ўзрастаць.

Атрыманьня ад продажу аб'ектаў дзяржмаёмасьці і росту замежнай запазычанасьці сродкі акумуляуюцца ў золатавалютным фондзе, які ад пачатку году павялічыўся на 10,4% і складае \$7617,5 млрд.

Сямён Печанко, паводле «Белорусы и рынок»

СЬЦІСЛА

Эх, раз, ешчэ раз...

Намеснік кіраўніка Адміністрацыі прэзыдэнта Аляксандар Папкоў заявіў пра неабходнасьць перагляду праграмы адраджэньня сяла. Ягонае інтэрвію на гэтую тэму ўключанае ў закрыты Інфармацыйны бюлетэнь Адміністрацыі прэзыдэнта, які распаўсюджваецца сярод абласной і раённай вэртыкалі. Неабходнасьць рэвізіі А.Папкоў аргументуе «граматнай аптымізацыяй выдаткаў». Ён лічыць, што колькасьць аграгарадкаў, якую меркавалася стварыць паводле праграмы — 1481, трэба скараціць да 1000. На сёньня статус аграгарадкаў маюць 666 населеных пунктаў.

Цэны на жыллё працягваюць зьніжацца

За другі квартал 2008 году сярэдняя цана квадратнага мэтра кватэраў на другасным

рынку жылля ў Менску зьнізілася на 1,52% з \$1904 за квадратны мэтар у красавіку да \$1875 у чэрвені. Сярэдняя цана прапановы долевага будаўніцтва кватэраў у Менску вырасла за 2-і квартал 2008 году на 1,55% (\$1963/кв.м.). Для параўнаньня, у Кіеве сярэдняя цана на другасным рынку складае ў сярэднім \$3844/кв. м. (рост з пачатку году — 16,3%). Сярэдняя цана кватэраў на першасным рынку Кіева складае \$2922/кв.м. У Маскве сярэдняя цана на другасным рынку вырасла з пачатку году больш чым на 23% і складае ў сярэднім \$5857/кв.м.

Больш рыбы, садавіны і гародніны

Беларусы ўсё часцей аддаюць перавагу якасным і карысным харчовым прадуктам, заявіў намеснік міністра гандлю Вячаслаў Драгун. Найперш гэта

датычыць прадуктаў, якія альбо не вырабляюцца ў Беларусі, альбо вырабляюцца ў недастатковай колькасьці — марской рыбы, цытрусавых, гарбаты.

Украіна абмяжоўвае нормы соі ў кілбасах

Так, паводле новых правілаў, кілбаса вышэйшага гатунку павінна на 100% складацца зь мяса, першага гатунку — не менш чым на 80%. Вытворцы мясных вырабаў здолелі толькі адтэрмінаваць дату ўвядзеньня гэтых стражэйшых нормаў да красавіка 2009 году. Прыхільнікі новых стандартаў кажуць, што вытворцы папросту не паспелі выкарыстаць старыя запасы соі, ды вінавацяць іх у выкарыстаньні мадыфікаванай соі, пра што спажывецкі ў большасьці выпадкаў не папярэджваюцца.

Дробныя гандляры захаваліся

За першае паўгодзьдзе колькасьць індывідуальных прадпрыемстваў павялічылася на 7,4% да ўзроўню адпаведнага пэрыяду мінулага году і склала больш за 215 тысячаў чалавек, паведамляе прэс-служба Міністэрства па падатках і зборах. Агульная сума падаткаў, якую дробныя гандляры выплацілі дзяржаве за першыя паўтоду, склала 357,2 млрд руб (\$169 млн), або 2,2% у агульным аб'ёме выплатаў, кантраляваных падатковымі органамі.

Кампанія Hewlett-Packard адкрывае прадстаўніцтва

Кіраўніком прадстаўніцтва НР у Беларусі назначаны Канстанцін Лявонаў, які раней займаў пасаду дарадцы гендырэктара кампаніі па СНД. Беларусь стала чацьвертай краінай СНД, разам з Украінай, Азэрбайджанам і Казахстанам, дзе функцыянуе афіцыйнае прадстаўніцтва НР. НР — адна з найбуйнейшых ІТ-кампаніяў у сьвеце з даходам у памеры \$110,4 млрд па

выніках чатырох апошніх фінансавых кварталаў.

Рэнабэльнасьць вырасла

Першы віцэ-прэм'ер Ўладзімер Сямашка паведаміў, што ў студзені—траўні рэнабэльнасьць вырабленай прадукцыі склала 17,8% пры прагнозе 13%. Прычым рэнабэльнасьць рэалізаванай прадукцыі нафтахіміі склала 32%. Рост інвэстыцыяў па-ранейшаму забяспечваецца за кошт унутраных крыніцаў фінансаваньня (42,2% ад іх агульнага аб'ёму), удзельная вага замежных інвэстыцыяў складае ўсяго толькі 1,4%.

Самы высокі заробак у авіятарай

Паводле дадзеных Міністэрства статыстыкі, найбольшы заробкі атрымліваюць беларускія авіятары — \$615. На другім месцы зь сярэднім заробкам памерам \$545 знаходзіцца навукоўцы, на трэцім — будаўнікі (\$490). Найменш па-ранейшаму зарабляюць працаўнікі сельскай гаспадаркі — каля \$245. Не нашпат больш за іх

атрымліваюць настаўнікі і мэдыкі — \$285 і \$311 адпаведна. Найлепей жывецца жыхарам сталіцы — тут сярэдні заробак па стане на чэрвень 2008 году складае каля \$517. У сярэднім на сёньня беларусы зарабляюць \$386. Тым часам, першы віцэ-прэм'ер Беларусі Ўладзімер Сямашка паабяцаў, што сярэдні заробак у краіне да канца году павінен вырасьці да Br966 тыс. (\$460).

Дарагая мая Масква

Саме дарагое жыцьцё замежніка — у Маскве. Да такой высновы прыйшлі спэцыялісты амэрыканскай кансалтынгавай кампаніі Mercer. Паводле ўзроўню прэнаў на жыллё, транспарт, ежу, вопратку і забаўкі, сталіца Расеі лідуе сярод 146 сталіцаў сьвету. Раней тая ж кампанія склала рэйтынг сталіцаў сьвету паводле якасьці і ўзроўню жыцьця. У ім Масква апынулася на 201-м месцы. Найперш гэты мэгаполіс саступае сваім калегам ва ўзроўні мэдычных паслугаў і санітарных умоваў.

СП; паводле «Дело», bsb.by, БЕЛТА, «Заўтра тваёй краіны», Realt.by, Gazeta.ru

• **Прадстаўніцтва замежнай кампаніі шукае спэцыяліста па птушкагадоўлі.**
 • Патрабаваньні: узрост да 32 гадоў, веданьне ангельскай мовы, ПК карыстальнік, пасьведчаньне кіроўцы, досьвед практычнай працы вітаецца.
 • Тэл.: 8(017) 254-21-58, e-mail: ceva_moroz@mail.bn.by

Забрыць у аграрны!

«Складваецца няпростая сытуацыя з забеспячэннем вёскі аграрыямі». Піша Аляксандар Класкоўскі.

Аграрная нарада, што прайшла 25 ліпеня на Берасьцейшчыне, нагадала мне савецкі анекдот. «Што будзе, калі ўсталяваць камунізм у Сахары?» — «Дэфіцыт пяску». У нас жа, як паведамляе ўрадавае агенцтва БЕЛТА, «складваецца няпростая сытуацыя з кадравым забеспячэннем вёскі аграрыямі...».

Чаму аграрыі ня хочуць у вёску — гэта пытаньне кшталту: чаму рыба ня хоча жыць у вадзе?

Столькі грошай увалілі ў тое «адрэжэньне вёскі» — а зь яе рвуць кіпці пры першай магчымасьці.

Са словаў кіраўніка дзяржавы, на рэалізацыю праграмы адражэньня вёскі цягам 2005—2007 гг. накіравана блізу Вt46 трлн, або 125% да прадугледжанага аб'ёму фінансаваньня. Разам з тым, за тры гады прырост сельгаспрадукцыі склаў толькі 12,2% пры заданні 21—27%. Недададзена каля 1,3 млн т збожжа, столькі ж бульбы, болей за 60 тыс. т ільновалакна.

Карацей, колькі ні сьпявай дыфірамбаў той праграме, няўзброеным вокам бачна, што дзяржаўная напампоўка аграрнай галіны грашыма не дае належнага эфэкта.

Дарэчы, хто патлумачыць, што ў гэтым выпадку маецца на ўвазе пад адражэньнем? Да якой гістарычнай рысы ідзе ўяўная храналгічная адкрутка? Калі вёска квітнела і дыхала вольна? Мо пры калгасах? Ці за часамі прыгону?

Зрэшты, што калгас, што прыгон — розьніца невялікая. І ўлада, здаецца, наважылася аднавіць элементы прыгону. Інчай як патлумачыць словы афіцыйнага лідэра: «Паступіў у ВНУ — ведаў, куды ішоў. І проста адпрацаваць і некуды пайсці ня будзе дазволена. Мы

Калі ўлічыць, колькі датацыяў ідзе нашаму аграрнаму сэктару, дык ці не выходзіць, што мы ў рэшце рэшт субсыдуем замежнага спажыўца?

гэта юрыдычна замацуем». Таксама было заяўлена, што «малады спэцыяліст,

У дэпрэсіўнай вёсцы застаюцца адны старыя.

накіраваны паводле разьмеркаваньня, без дазволу старшыні раённага або абласнога выканкаму ня зможа перайсці на іншае месца працы».

Вось табе, бабуля, і Юр'еў дзень!

Цікава, а калі напалоханая моладзь увогуле не захоча ісьці ў сельгасВНУ? Рэкрутаваць давадзецца, мусіць. Забрываць ілбы — і на 25 гадоў. Ці ўсталёўваць усеагульную аграрную павіннасьць. І гэта мы

ўжо праходзілі за савецкім часам, калі прафэсуру гналі на базы перабіраць гнілую гародніну.

Заклучнымі акордамі нарады сталі загады, калі пачынаць і калі сканчаць жніво. Рэжым ручнога кіраваньня сельскай гаспадаркай нікуды не падзеўся.

Што ж да нарошчваньня экспарту прадуктаў на фоне «галодных бунтаў па ўсім сьвеце», то незалежныя эканамісты кажуць, што трэба яшчэ разабрацца, ці ёсьць тая

выгада. Бо калі ўлічыць, колькі датацыяў ідзе нашаму аграрнаму сэктару, дык ці не выходзіць, што мы ў рэшце рэшт субсыдуем замежнага спажыўца?

Са словаў Леаніда Злотнікава, вываз ў Расею ялавічыны, птушкі, яек, масла ўвогуле стратны. Сабекшофт кіляграму ялавічыны, напрыклад, дзесьць тысячаў рублёў, а расейцам прадаем па шэсьць. «То бок беларуская сельская гаспадарка застаецца неэфэктывнай», — кажа экспэрт.

Як даўнішні гарох

Пра Беларускі дзень на фэстывалі ў Юрмале піша Руслан Равяка.

Лухчыў у суботу гарох зь цешчынай дачы і не знайшоў нічога лепшага паглядзець на экране тэлевізара, як Беларускі дзень у Юрмале.

Упершыню ў Латвіі на тым фэстывалі беларусы прадстаўлялі нашу краіну, нашу культуру, нашыя песьні. Да таго ж беларускі бок зрабіў уваход на сваю імпрэзу вольным.

Народу сапраўды прыйшло багата. Новыя беларускія зоркі павінны былі прэзэнтаваць

латыскім глядачам і расейскім турыстам свой рэпэртуар. Паглядзець з аднаго боку было што. Зьдзівіла вялікая колькасьць беларускамоўных песьняў, што на канцэртах у самой Беларусі цяпер рэдкая зьява. Дома нас частуюць калькамі расейскай папсы. На экспэрт, як бачым (нарэшце дайшло!), усё ж гоняць больш нацыянальнае, калярытнае, не падобнае да Ёсходу.

Парадавалі «Начныя снайпэры» — салістка выканала беларускую песьню без фанэграмы... Ад Падольскай пачулі адзінае на гэтым канцэрце «дзякую». А Барыс Майсееў перадаў прывітаньне

«сваёй роднай спадчыне». Дарэчы, на закрыцьці «Славянскага базару» Майсееў таксама вітаў сваю «спадчыну». Вось і думай пасьяля, хто будзе перасемнікам прэзыдэнта... Модна ў Маскве цяпер размаўляць на незразумелай мове. Толькі вось, на жаль,

Хто прыпомніць новыя беларускамоўныя песьні, што выконваюцца незабароненымі выканаўцамі?

Барыска бльгае Бацькаўшчыну са спадчынай...

Беларускамоўныя песьні на беразе Балтыкі гэта добра, але насыражвае іншае.

Скончыўся канцэрт прыблізна

разам зь цешчыным гарохам. І вось застаўся нейкі горкі прысмак саветчыны на зубках. На выступ беларускіх выканаўцаў сабралася збольшага не маладая публіка. Яна і атрымала асалоду. Ад вяртаньня ў сваю маладосьць, ад вяртаньня ў СССР ці, прынамсі, на канцэрт заслужаных дзеячаў БССР. Значаная большасьць песьняў (і ўсе беларускамоўныя) былі перапетыя новымі выканаўцамі. Са старых зуброў — хіба што Ціхановіч і Паплаўская прыпомнілі глядачам свайго неўміручага «Случайнаго попугайка».

Напачатку падавалася, што арганізатары і хацелі вярнуць глядачоў у савецкі час, каб тыя прыпомнілі маладосьць і пусьцілі настальгічную сылязу. Але некалькі сучасных

расейскамоўных песьняў Дарафэсвай і Калдуна ўсё праясьнілі.

Арганізатары канцэрту мо й дапялі, што на беларускім канцэрце трэба прэзэнтаваць беларускае. Але ж хто прыпомніць новыя беларускамоўныя песьні, што выконваюцца незабароненымі выканаўцамі? Колькі іх мы чулі за апошнія 5 гадоў? І як шмат іх транслююцца па нашых СМІ? Прэзэнтаваць дык, як выявілася, і нямашака чаго! Таму й давалося займацца перапэўкамі Мулявіна.

Ці зразумелі жыцьцёвую навуку нашыя дзяжурныя выканаўцы, паэты і музыканты, мы пабачым праз якіх паўгоду... Ці, дасьць Бог, пачуем.

Баранавічы

Фядута: «Гайдукевіч ня ўпісваецца ў новыя правілы гульні»

Палітолаг Аляксандар Фядута пра адмову Сяргея Гайдукевіча і ЛДПБ удзельнічаць у парлямэнцкіх выбарах:

«Думаю, што гэтае рашэньне прынялі за Гайдукевіча. Гэта можа сьведчыць пра тое, наколькі Гайдукевіч падрыхтаваны да дыялёгу з уладай. Доўгі час улада

дазваляла Гайдукевічу быць дэпутатам парлямэнту, кандыдатам у прэзыдэнты. Гайдукевіч атрымаў ад гэтага шмат дывідэндаў, але ўлада ад гэтага не атрымала нічога. Навошта ёй гэта цяпер? Мяняюцца правілы палітычнай гульні. Лягічна ўзьнікае пытаньне, ці ўпісваецца ў гэтыя правілы паважаны Сяргей

Васільевіч? Здаецца, што адмова ад удзелу ў выбарах і дае відавочны адказ на гэтае пытаньне.

Для ўсіх нас відавочна, што ў парлямэнт трапяць толькі тыя людзі, якіх прызначыць улада. І часам складваецца вельмі парадаскальная сытуацыя, калі тыя, каго хацелі б бачыць у палаце прадстаўнікоў, на

выбары не ідуць, а тыя, каму месца ў сьпісе няма, наадварот, балытуюцца. Я думаю, што на некаторых акругах, прынамсі, у Менску, выбары адкрыта могуць быць сарванымі. Улада ж рыхтуе новую апазыцыю. Што праўда, пакуль незразумела, ці яна будзе ў парлямэнце, ці па-за ім. А скончыць я хачу старым савецкім анекдотам. Адночы

Бродзкаму казалі, што ўсё перамянілася да такой ступені, што Еўтушэнка выступіў супраць калгасаў. «Калі Еўтушэнка супраць, значыць я — за», — адказаў Бродзкі. Так і ў нас сёньня. Калі Гайдукевіч за няўдзел, то гэта лішні довад для апазыцыі, каб не байкатаваць выбары».

Запісаў Зьміцер Панкавец

21 ліпеня

Віцебск

У маці актывіста БХК **Паўла Левінава** не ўзялі ваду, якую яна прынесла ў ізалятар для сына. Нагадаем, віцебскі праваабаронца трапіў за краты з рэанімацыі й адразу абвесьціў галадоўку.

Кобрын

У Кобрынскі РУУС быў выкліканы сябра партыі БНФ, прэтэндэнт на кандыдата ў дэпутаты ад АДС па Кобрынскай выбарчай акрузе № 12 **Аляксандар Мех**. Сьледчы крымінальнага вышуку лейтэнант **Дзьмітры Шушкоў** цікавіўся, дзе палітык знаходзіўся 3 ліпеня. У яго ўзялі адбіткі пальцаў і запатрабавалі здаць на аналіз сьліну, але А.Мех адмовіўся. Зь ягоных словаў, у РУУС былі, акрамя яго, выкліканы сябра партыі БНФ **Аляксандар Страчук** і **Яўген Лук'янчанка**, які працуе ў акруговай выбарчай камісіі. У абодвух запатрабавалі пісьмовыя тлумачэньні ды ўзялі адбіткі пальцаў.

Менск

Менскі гарадзкі суд пастанавіў сканфіскаваць маёмасьць бацькоў намесьніка старшыні Беларускай сацыял-дэмакратычнай грамады **Сяргея Скрабца**.

Адразу пасля арышту С.Скрабца праваахоўныя органы апісалі маёмасьць — ягоную, ягонага брата Аляксандра і ягоных бацькоў. Бацькі былога дэпутата палаты прадстаўнікоў двойчы абскарджвалі рашэньне аб канфіскацыі іхнай маёмасьці. І двойчы суд Першамайскага раёну прызнаваў іхнюю заяву слушнай.

Увечары супрацоўнікі КДБ і міліцыя ўварваліся ў менскую штаб-кватэру незарэгістраванага «Маладога фронту». Госьці правярылі кампутары і забралі некаторыя сыстэмныя блёкі, а таксама больш за паўтара дзясятку пакункаў зь літаратурай, улёткамі, носьбітамі інфармацыі.

Старыя Дарогі

Старадароская пракуратура закрыла адміністрацыйную справу супраць актывіста АБ'яднанай грамадзянскай партыі, кандыдата ў дэпутаты ад адзінага сьпісу АДС па Любанскай выбарчай акрузе **Арцёма Агафанова**. Яго затрымалі супрацоўнікі старадароскай міліцыі яшчэ 19 ліпеня падчас раздачы улёткаў з пасланьнем АБ'яднаных дэмакратычных сілаў.

22 ліпеня

Менск

Калегія судзьдзяў Менскага гарсуду (старшыня **Ўладзімер Назаранка**, **Сяргей Хрыпач** і **Ва-**

лянціна Крывая) разгледзела касацыйную скаргу **Андрэя Кіма** і іншых фігурантаў «Справы чатырнаццаці» і пакінула прысуды па іхных справах бязь зьменаў.

Нагадаем, што 22 красавіка судзьдзя Цэнтральнага раёну Менску Алена Лына прысудзіла А.Кіму 1,5 году турмы. Удзельнікі «Працэсу 14-ці» Аляксей Бондар, Арцём Дубскі, Міхаіл Крываў, Міхаіл Пашкевіч, Аляксей Стральцоў, Аляксей Чарнышоў, Тацяна Цішкевіч былі прысуджаны да папраўчых работ па месцы працаўладкаваньня з адлічэньнем дзяржаве 20% заробку. Антон Койліш і Уладзімер Сяргеў былі пакараныя штрафамі памерам 3 500 000 руб.

Тры гадзіны трымалі ў Ленінскім РУУС непаўнагадовага актывіста **Стаса Сенакосава**. Хлопца затрымаў нарад міліцыі нібыта за расклеіваньне маладафронтаўскіх налекаў. Сябрам жа падчас канваіраваньня Стас пасьпеў паведаміць, што затрымалі яго за саколку з надпісам «Жыве Беларусь». За гэтую ж саколку яго забіралі 3 ліпеня падчас урачыстасьцяў з нагоды адкрыцьця ў Магілёве ратушы.

Магілёў

Магілёўскага праваабаронцу **Зьмітра Антончыка** дапытваў сьледчы КДБ маёр **Жукаў**. Нягледзячы на тое, што ў камітэт сп.Антончыка выклікалі позвай як сьведку ў справе выбуху 4 ліпеня, у яго ўзялі адбіткі пальцаў. На Магілёўшчыне актывіста З.Антончыка па справе выбуху ў Менску сьледчы КДБ маёр **Ігар Грабаў** дапытаў намесьніка старшыні гарадзкай арганізацыі партыі БНФ **Зьмітра Салаўёва**.

23 ліпеня

Баранавічы

У Баранавічах у міліцыю па справе выбуху ў Менску быў выкліканы сябра Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамада) **Вячаслаў Болбат**. У яго ўзялі адбіткі пальцаў, сьліну на аналіз і тлумачэньні, дзе ён знаходзіўся ў ноч на 4 ліпеня. Таксама ў міліцыю выклікалі актывістаў партыі БНФ і ПКБ **Віктара Мезяка**, **Віктара Цяпіна** і праваабаронцу **Сяргея Гоўшу**.

Віцебск

Супрацоўнікі менскай міліцыі, супрацоўнікі ўпраўленьня па барацьбе з арганізаванай злачыннасьцю правялі ператрус у кватэры дырэктаркі выдавецкага дому «Віцебскі курьер» **Жанны Паповай**. Ператрус ладзіўся нібыта ў сувязі з выбухам 4 ліпеня ў Менску. Кіраваў працэсам капітан міліцыі **Аляксей Варшэль**. Пасьля міліцыянты адразу адвезьлі спн.Папову ў абласное

ўпраўленьне міліцыі па барацьбе з арганізаванай злачыннасьцю «для дачы паказаньняў». Выдавецтва выпускае адзіную на сёньня ў горадзе зарэгістраваную недзяржаўную грамадзка-палітычную газэту «Віцебскі курьер М».

Горадня

Гарадзёнскага праваабаронцу **Віктара Сазонава** дапыталі ў КДБ у сувязі з выбухам у Менску. Супрацоўнікі КДБ зацікавілі вайсковая падрыхтоўка, якую Віктар атрымаў у часе службы ў паветрана-дэсантных войсках спецыяльнага прызначэньня за саветамі. Склалі пратакол і ўзялі адбіткі пальцаў.

Лунінец

Актывіста незарэгістраванага «Руху «За Свабоду» **Віталія Каратыша** з Кажан-Гарадка, які мае намер балятавацца ў палату прадстаўнікоў, забіраюць служыць у войска. Паводле ягоных словаў, ваенны камісар Лунінецкага раёну без чаргі правёў яго па ўсіх кабінэтах мэдкамісіі. У выніку В.Каратыш атрымаў на рукі позову на 24 ліпеня на прызыўны пункт.

Менск

На кватэры сябра АГП **Аляксандра Сыцепаненкі** адбыўся ператрус. Пасьля актывіста адвезьлі ў сьледчае ўпраўленьне КДБ па Менску і Менскай вобласьці.

Смаргонь

Ноччу ў кватэры актывісткі Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамада) **Ірыны Вештарт** невядомыя выбілі шыбу ў акне. Гаспадыня пэўная, што гэта рабілася некім мэтакскаравана, паколькі яе кватэра знаходзіцца на 3-м паверсе. 23 ліпеня невядомыя сапсавалі замок у дзьвярах кватэры Вештарт, а днём раней размалявалі чорнай фарбай уваходныя дзьверы.

24 ліпеня

Менск

Віцебскага актывіста прадпрымальніцкага руху **Сяргея Парсюкевіча**, асуджанага на 2,5 гады турмы, перавялі са Шклоўскай калёніі ў Менскую.

25 ліпеня

Баранавічы

Уначы ў часе распаўсюду улётка «Свабоду Андрэю Кіму!» былі жорстка зьбітыя моладзевыя актывісты **Яраслаў Грышчэня**, **Арцём Ластавецкі** і **Яўген Спасьлюк**. Паводле іхных словаў, каля 2 гадзінаў ночы ў пад'езд, дзе яны раскідвалі па скрынях улёткі, забегла пляцэра хлапцоў, якія павалілі маладзёнаў на зямлю і пачалі зьбіваць на-

гамі. Бойка працягвалася некалькі хвілінаў, пасля чаго невядомыя зьбеглі. У тую ж ноч у іншым раёне гораду быў затрыманы **Аляксей Спасьлюк** — брат Яўгена Спасьлюка. Пры даглядзе асабістых рэчаў, у яго знайшлі каля 1000 улёткаў з інфармацыяй пра Андрэя Кіма. Суд пакараў хлопца штрафам 15 б.в.

26 ліпеня

Барысаў

Больш за 60 моладзевых актывістаў былі затрыманыя спэцназам пад Барысавым. Міліцыянты сьцьвярджалі, што ім паступіў званок пра збор «радыкальнай моладзі». Маладыя людзі адпачывалі і ўдзельнічалі ў ролевай гульні «Моладзевая рэспубліка» — вывучалі прынцыпы ладу дэмакратычнай дзяржавы, вучыліся праводзіць палітычныя рэформы і ўдзельнічаць у выбарных кампаніях. У затрыманых узялі тлумачэньні і адбіткі пальцаў, а таксама склалі на іх адміністрацыйныя пратаколы аб парушэньні правілаў пажарнай бяспекі (за вогнішчы ў лесе).

27 ліпеня

Менск

Уранку на галоўным праспэктзе Менску залуналі 18 бел-чырвона-белых сьцягоў. Гэтак незарэгістраваны «Малады фронт» павіншаваў беларусаў з 18-й гадавінаю падпісаньня Дэкларацыі незалежнасьці Беларусі.

Віцебск

Бел-чырвона-белы сьцяг залунаў і ў Віцебску. Ён зьявіўся ноччу на даху жылога дому №5 па праспэктзе Чарняхоўскага.

28 ліпеня

Бабруйск

Бабруйскі раённы суд пакараў палітыка **Алесь Чыгіра** 10 суткамі арышту й штрафам у памеры 60 б.в. (2 100 000 руб.) Судзьдзя **Аляксей Клімаў** прызнаў палітыка вінаватым у зьдзяйсненьні дробнага хуліганства, непадпарадкаваньні міліцыі й пашкодваньні транспартнага сродку — таксоўкі.

Нагадаем, інцыдэнт здарыўся позна ўвечары 29 траўня, калі Чыгір зь сям'ёй вяртаўся ад сваякоў таксоўкай. Пасьля таго, як з таксістам разьлічыліся, Алесь папрасіў у яго чэк на аплату, той пачаў канфліктаваць. Калі жонка Чыгіра з дачкой выйшлі з машыны, таксіст адразу ж паехаў, ня даўшы выйсьці самому Алесю. Кіроўца спыніўся толькі каля міліцэйскага патруля, які даставіў палітыка ў пастарунак. У пастарунку, паводле А.Чыгіра, яго моцна зьбілі.

СП

Спэцыяльны нумар ARCHE

Вайна без цэнзуры

512 старонак, 500 ілюстрацый, 50 зь іх каляровыя

Унікальны зборнік апошніх дасьледаваньняў пра Другую сусьветную вайну і Беларусь

Ян Кершо Міт пра Гітлера

Пэр Радлінг Вялікая Айчынная вайна ў сьвядомасьці беларусаў

Марак Ян Хадакевіч Палякі-фашысты супраць саветаў-акупантаў. Закулісье партызанскай вайны ў Беларусі

Андрэй Пачобут Байкі для патрыётаў

Увэ Гартэншлегер Горад Менск пад нямецкай акупацыяй (1941—1944)

Леанід Рэйн Праваслаўная царква ў Беларусі за нямецкай акупацыяй (1941—1944)

Вільгельм Мозэль Дэпартацыя гамбурскіх габрэяў у Менск

Леанід Рэйн Удзел мясцовых калябарантаў у «канчатковым вырашэньні» яўрэйскага пытаньня ў акупаванай Беларусі

Леанід Сьмілавіцкі Антысэмітызм у савецкім партызанскім руху на прыкладзе Беларусі (1941—1944)

Лі Бэйкер Аналізуючы крах: новы погляд на апэрацыю «Баграціён»

Леанід Рэйн Недачалавекі ў ва ўніформе СС: 30-я вафэн-грэнадэрская дывізія Вафэн СС

Пэтэр Кляйн Пра паліцыю парадку ў Райхскамісарыяце «Остлянд»

Гюнтэр Бішаф Сталін вельмі захапляўся Гітлерам

Сьтывэн Г. Фрыц Перамога за цану паражэньня

Гэта мусіць быць у Вашай бібліятэцы

Даведкі праз тэл. 505 39 11, э-пошту knihi@me.by

Падпісацца на ARCHE можна ў любым паштовым аддзяленьні.
Падпісны індэкс **00345**

Беззаконны досьвед

Ці верыць звесткам пра канібалізм у ВКЛ? Піша
Алег Дзярновіч.

Што схаванае за апісаньнем у крыніцах XVI—XVIII стст. стратаў і няпчасыяў цывільнага насельніцтва ў пэрыяд войнаў? Бесстаронняя фіксацыя, гнеў, пачуцьцё абурэньня альбо бязьмежны смутак? Пры апісаньні бедзтваў адны з самых эмацыйных карцінаў, што ўражваюць чытачоў, гісторыкі ствараюць, расказваючы пра выпадкі канібалізму. За падобнымі сьценамі могуць стаяць рэальныя падзеі. Але ці апраўдана заўжды безапэляцыйна ўспрымаць інфармацыю нарматыўных крыніцаў таго часу як задакумэнтаваны выклад фактаў?

Век мэмуараў у Вялікім Княстве

Вобразны пэраг, з дапамогаю якога робіцца апісаньне бедзтваў у часы войнаў, быў выпрацаваны ў Беларускіх-Літоўскіх летапісах. У іх мы знаходзім такую фундаментальную характарыстыку падзеяў, як супрацьстаяньне народаў хрысьціянскага і паганскага, альбо параўнаньне дзеяньняў іншых хрысьціянстваў з учынкамі паганых. У «Хроніцы Літоўскай і Жамойцкай» апісваецца голад часоў Інфлянцкай вайны: «А голадзе вялікам. Року 1571. Голад вялікі быў у Польшчы і ў Літве, жэ ўбогія людзі сьдэрва здохлае і сабак елі, наастатак трупы ўмерлых людзей, трупы самі выграбаючы зь зямлі, елі і самі ўміралі».

Візуальную ілюстрацыю да гэтых цытатаў падае аўтэбурзкі «лягучы лісток», дзе апісваецца голад у ВКЛ — «Жахлівая, але праўдзівая звесткі пра страшны голад і чумную пошасць, якія напаткалі краіну Русь і Літва ў 1571 годзе». Падрабязнае натуралістычнае апісаньне эпідэміі чумы, масавага канібалізму і іншых жахаў у гэтым лістку суправаджалася маляўнічай расфарбаванай гравюрай, якая найўна, але выразна прадстаўляла асноўныя праявы трагедыі — забойствы з мэтай канібалізму ды паяданьне мерцвякоў, зьнятых з шыбеніцы.

З другой паловы XVI ст. новую нарматыўную традыцыю запачаткавалі мэмуарысты ВКЛ. Істотныя вобразы і эпітэты мэмуарыстаў супадаюць з падобнымі ў Беларускіх-Літоўскіх летапісах. Мэмуарысты імкнуліся мадэляваць падзеі, сьведкамі якіх яны непасрэдна былі, выкарыстоўваючы схемы, выпрацаваныя Бібліяй і хроністамі-гістарыёграфамі. Таму ў мэмуарах грамадзкая тэматыка дамінуе над прыватнай. Дакумэнтальнай крыніцай мэмуары не назавеш — занадта моцна яны звязаныя з традыцыйнай літаратурнай умоўнасьцю. Але такія тэксты не зьяўляюцца і поўнай фікцыяй. Мэмуарысты, фіксуючы асабістыя перажываньні, намагаліся ўпісваць іх у прынятыя (і зразумелыя) каноны.

Шляхціч-кальвініст Ян Цяроўскі ва ўспамінах (1682 г.) апісвае голад падчас вайны: «21 сакавіка 1656 году дапусціў Пана Бог у Менскім ваяводстве на розных месцах і ў доме маім страшэнную колькасць палыхых мышэй, якія спачатку на полі, а потым у пунях і сьвірнях і на азяродах страшэнна псавалі збожжа. Пасля гэтага накіраваныя Божага настаў вялікі голад, які працягваўся аж да жніўня 1657 году так, што галодныя людзі каталі, сабак і ўсялякую здыхліціну елі, а пад канец людзей рэзалі і целы іхныя елі, нават вылежача ў дамавінах людзі трупам не давалі, чаго я сам, няпчасны чалавек, сваімі вачыма наглядзеўся. Гэта бедзтва лютавала ў Беларусі і ў Інфлянтах». Падобныя звесткі нібы пацьвярджаюцца данясеннямі расейскай акупацыйнай адміністрацыі з падкантрольнай падчас вайны 1654—1667 г. тэрыторыі Беларусі, дзе «не токмо что мертвечину и всякую нечистоту, но и плоти человеческие едят».

Хто каго змог, той таго і зьёў

Створана сапраўды жахлівая карціна. Але варта адзначыць — апісаньне Цяроўскага пмат у чым супадае са сьцегай з «Дыярьюшоу» Мазырскага харужага Язэпа Будзілы. Адзельны шпіхты Польшчы і ВКЛ, узятая ў аблогу ў маскоўскім Крамлі ў 1612 г., аказалася, паводле словаў Будзілы, у падобнай драматычнай сытуацыі голаду, «пра які ніводная хроніка ў гісторыі ня сьведчыць, каб дзе-небудзь на сьвеце магло такое быць у аблозе». Дэталізацыя апісаньня падае проста сьцегай з Апакаліпсісу: «Трускаўскі, паручнік пяхоты, двух сыноў сваіх зьёў, гайдук адзін таксама сына зьёў, другі — сваю матку; таварыш таксама адзін слугу зьёў свайго; адным словам, сын бацьку, бацька сыну не даваў літасьці; пан для слугі, слуга для пана ня быў бясчэпны; хто каго ўвогуле змог, той таго зьёў, здаравейшы слабейшага забіў». Будзіла апісвае нават своеасабліваю градацыю права на цела мёртвага таварыша: «За сваяка або таварыша свайго, калі яго іншы зьёў, як ў уласную спадчыну судзіліся, бо [ён сам] меўся яго найперш зьесці, чым хтось іншы. [І] такая справа надарылася ў адзеле п.Ляніцага, дзе гайдукі зьелі ў сваім адзеле памерлага гайдуга; нябожчыкаў сваяк зь іншага дзясятку скардзіўся перад ротмістам, маўляў, яго я меўся першым зьесці, як сваяк, [а] ніхто іншы; тыя ж адпіраліся, маўляў, мы найперш меліся яго зьесці, бо з намі ў адным шыхце і адзеле быў і ў дзясятку. Ротмістар ня ведаў, які вынесці джэрэт, баючыся таксама, каб нейкі з бакоў, пакрыўджаны джэрэтам, самога судзіцьню ня зьёў бы, мусіў з трыбуналу ўцякаць».

Наступная эмацыйная агрэка сытуацыі выглядае ў Будзіла ўжо больш рэалістычнай, бо тут адчуваюцца асабістыя перажываньні аўтара: «Іншы зямлю пад сабой, рукі, ногі, цела, як

мог, жэр, а што найгоршае, што хоць бы і рад быў памерці, але памерці ня мог. Камень або цеглу кусаў, просячы Пана Бога, каб у хлеб перамяніў, але ўкусіць ня мог. «Ах, ах!» — было чуцьно ўсюды ў замку. Багата такіх людзей было, што добраахвотна на сьмерць да непрыяцеля ішлі і здаваліся...»

Супольнасьць сюжэтаў

Менскі ваявода Крыштоф Завіша ў сваіх успамінах ужо на пачатку XVIII ст. выкарыстоўвае тыя ж вобразы катастрофы, што і ягоныя папярэднікі па мэмуарыстыцы: «Году 1710 таксама працягваецца ў розных прускіх гарадах пошасць, а на Літве — цяжкія хваробы і, перш за ўсё, голад, бо людзі ня толькі падліну, але ў некаторых месцах людзей елі, а на гэце ўсё мала ўвага звярталася. Войскаў чужых і сваіх уціскі былі вялікія, з-за якіх, калі зьядалася апошняе, голад вялікі наступіў... Адтуль такі голад, што па дварах трупам поўна на пажыву ваўкам. Жывыя людзі паядалі трупы, каталі, псоў... У Вільні беднаты па сто і болей на дзень паміралі». У апісаньнях Завішы мы знаходзім таксама новыя дэталі, якія сьведчаць аб стаўленьні ўладаў да канібалізму: «...і здаралася, што ў некалькіх месцах маткі дзяцей сваіх паелі, за што караецца».

Яшчэ адна нарматыўная крыніца сярэдзіны XVIII ст. ілюструе мэханізм перадачы звестак з аднаго твару ў іншы. «Віцебскі летапіс» Паньчына і Аверкі падае прыкладна голаду ў ранейшыя часы, пры гэтым аўтар робіць адсылкі на свае першакрыніцы: «У выніку дажджоў і вялікай паводкі тры леты [былі] такімі цяжкімі, што людзі [пачалі] есьці дзяцей і трупы, зьнятыя з шыбеніцаў. Сьведчыць Мехавіта. Год 1315... Па прычыне цяжкой і доўгай зімы людзі зь лісыя сабе ежу рабілі і трупы елі, ішлі да лясоў на пажыраньне зьвярмі... Сьведчыць Каяловіч. Год 1570».

Зьвяртае на сябе ўвагу супадзеньне ў стылі апісаньня і супольнасьць сюжэтаў у розных аўтараў. Адзін з такіх сюжэтаў, прафанацыя трупам, ёсьць найбольш архаічным і мае першакрыніцу ў Старым Запавеце ды зьяўляецца прароцтвам Ераміі: «...выкінуць косьці цароў Юды, і косьці князёў ягоных, і косьці святароў, і косьці прарокаў, і косьці жыхароў Ерусаліму — з магілаў іхных, і раскідаюць іх перад сонцам і месяцам і перад усім войскам нябесным...; ня прыбярэць іх і не пахаваюць: яны будуць гноём на зямлі». Услед за гэтай перасьцярогай у Адкрыцьці Яна Багаслова прадказваецца, што птушкі будуць зьбірацца на вялікую вярчу Божую, «каб пажэрці трупы цароў. Трупы моцных, трупы тысячнікаў, трупы коней і верхаўцоў, трупы ўсіх воўнікаў і рабоў, і малых, і вялікіх».

Такім чынам, можна казаць пра крыніцы архэтыпаў і практыку самацэпаваньня ў мэмуарыстыцы XVI—

XVIII стст. Але як гэта магло адбыцца тэхнічна? Вялікія магчымасьці для пазычаньняў мэмуарыстамі ствараліся, апроч іншага, існаваньнем звычайна расьсялаць копіі сваіх дыярьюшаў і мэмуараў суседзям, сваякам, а таксама асобам, якім аўтар надаваў значную роллю ў сваім тэксце. У шляхецкіх дварах складаліся копіі цікавых фрагмэнтаў альбо нават цалкам перапэсаліся атрыманыя мэмуары. У выніку забясьпечвалася трансляцыя звестак і, што найбольш важна для нас, вобразаў і мэтафараў, з дапамогай якіх апісваліся тыя ці іншыя падзеі грамадзкага жыцьця.

XVII ст. стала для Рэчы Паспалітай векам мэмуараў. Бо, як адзначаў дасьледчык В. Чаплінскі, «было пра што пісаць». Імкненьне ствараць мэмуары тлумачыцца цікавасьцю шляхты да гісторыі, ахвотай да вывучэньня хронікаў, летапісаў і навінаў, жаданьнем замацаваць перажытыя падзеі. Адсюль вынікаў посьпех падобнай літаратуры сярод чытачоў тае эпохі, расла папулярнасьць аўтара, ягоная грамадзкая значнасьць.

«Жахлівая гісторыя» Інфлянтаў

Побач зь Вялікім Княствам, на тэрыторыі даўняй Ліўоніі, гістарычныя крыніцы таксама фіксуюць выпадкі канібалізму ў пэрыяды крызісаў. Звесткі аб драматычных падзеях пач. XVII ст. у Інфлянтах былі зьведзеныя ў адзін тэкст пастарам Фрыдрыхам Энгэльке ў сакавіку 1603 г. пад назваю «Сапраўдная, жахлівая і нечуваная гісторыя пра тое, што здарылася ў Інфлянтах у акрузе Дынабурзкай». Расказвалася ў ёй пра голад, які ахапіў край у 1601—1602 гг. Тэкст быў раздрукаваны, як і ў выпадку звестак пра голад 1571 г., у выглядзе «лягучых лістокаў» (Flugschriften) — самым апэратыўным відзе папулярнага інфармацыі ў Эўропе раньяга Новага часу.

Пастар Энгэльке апісаў як выпадкі забойстваў з мэтай канібалізму, так і эпізоды ўжываньня ў ежу парэпткі амальных людзей. «У маентку пані... Плятэр у студзені 1602 г. дзьве жанчыны і хлопец 15 гадоў на імя Цаліт зьелі пяць чалавек. Усе яны былі спаленыя ў лазьні». Або «ў тым жа маентку селянін на прозьвішча Думп зьёў вялікую колькасць мерцвякоў, што памерлі як натуральнай сьмерцю, так і зьнятых з кола і шыбеніцы, а таксама памерлых з голаду на дарозе, пра што сьведчыць эканом маентку Якаб Граньзольт».

Паводле Энгэльке, распаўсюджаным відам пакараньня канібалаў было іх спаленьне ў лазьні (у адным выпадку — у доме). Або кіданьне ў палонку. Звычайная тады кара — каласаваньне, выкарыстоўвалася толькі ў судовым парадку і найчасцей у адносінках да забойцаў. Канібалы ж былі аб'ектамі народнага самасуду. Гэтыя абставіны сьведчаць за тэўную фальклірызачыню вобразаў злачынцаў-канібалаў. Лазьня ў народнай сьвядомасьці звязваецца з замагільным сьветам. Вада ж у палонцы валодае якасьцямі ачышчэньня. Можна стацца, што аўтар «Жахлівай гісторыі» пісаў яе з народных пераказаў, у якіх рэальныя факты спалучыліся з фальклёрнымі мэханізмамі застрашваньня.

Ня быў бы Энгэльке пастарам, каб не наракаў асобна на тых, хто есьць скаромнае ў пост: «У час посту 1602 г. на гасьціным двары Захарыя Вэйса было зьездзена звыш 40 чалавек. Апроч таго, адзін жабрак зьёў другога». Лічба ахвяраў выклікае сумневы.

Часам у канібалізме вінавацілі людзей не мясцовага паходжаньня, апраўдацца якім было складана — заступнікаў у іх магло зусім ня быць: «Адзін селянін-літовец, які ўтрымлі-

ваў карчму на герцагскай пляціне ў сядзібе Олаф Борнскай воласьці, варыў у вялікай колькасці чалавеччае мяса ды прадаваў яго задзьвінскім сялянам». Тут мы ня можам выключыць таксама перасьледу з матываў эканамічнай канкурэнцыі.

Але Энгэльке паведамляе і звесткі, якія пацьвярджаюцца дасьледаваньнямі ў галіне сацыяльнай і культурнай антрапалёгіі. Гэта тычыцца хваробаў, што выклікае канібалізм: «У Ілуксьце, у гаспадары гасьцінага двару Эбэргарда Тымана памерла дзіця і яго пахавалі; але ў хуткім часе ягоны труп выкапаў [адзін] селянін і, аднесшы да сябе дамоў, зварыў яго і пачаставаў ім пяць чалавек гасьцей, якія ўсе ўслед за гэтым паміралі...». Тут няма наўпростых аналёгіяў, але даволі вядомая сярод антрапалёгаў гісторыя з хваробаю куру, якую спараджае паяданьне парэпткі амальных сваякоў, пацьвярджае саму магчымасьць выпадкаў, апісаных пастарам Энгэльке.

Падобныя апісаньні бедзтваў у Інфлянтах на пачатку XVII ст. утрымліваюцца ў «Лівонскай хроніцы» Фрыдрыха Ніенштэта. Яно карацейшае за падобнае ў Энгэльке. Важна, што ў абодвух аўтараў мы знаходзім супадзеньне сюжэтаў.

Ніенштэт так расказвае пра выпадак самагубства: «Адзін селянін забіў ды зьёў уласную жонку, а яе брата запрасіў у госьці, які ад жаху і трымценьня, калі пачуў пра гэта, закалоў сябе». Пад пярком жа Энгэльке гэтая гісторыя выяўляе наступным чынам: «У маентку пані Зібэрг адзін селянін, на імя Янэль, зьёў 7 чалавек, у тым ліку ўласных жонку і дзяцей. Да яго прыйшоў ягоны брат і папрасіў даць яму паесці, на што той адказаў: «Хлеба я ня маю, а мяса дам». Калі ж брат, пад'еўшы, даведаўся, што тое было мяса братавых жонкі і дзяцей, то ён ускрыкнуў: «Ах! Ах!» — схпіў нож ды закалоўся». Цалкам можна дапусьціць, што Рыскі бурмістар Ніенштэт выкарыстоўваў «лягучы лісткі» з тэкстам Энгэльке.

Некаторыя выпадкі з «Хронікі» Ніенштэта адсылаюць да трагічных сьцегаў «Дыярьюшоу» Язэпа Будзілы. Мова ідзе пра стан людзей у аблозе: «...у Дорпаце (Гарту) адзін селянін публічна на рынку засмажыў і зьёў чалавечую руку. Іншы згладнелы швэдзі жаўнер адрываў зубамі мяса ад сваёй правай рукі і мяса паядаў. Падчас той жа аблогі жанчына зьела сваіх уласных дзяцей і пасля гэтага закалолася».

Апісаньні выпадкаў канібалізму ў Інфлянтах характэрныя наяўнасьцю дэталей і ўказаньнем імянаў — злачынцаў, сьведкаў, прадстаўнікоў улады. Але велізарная колькасць ахвяраў, а таксама тэўная фальклірызачыня стылё дазваляюць меркаваць — у падобных тэкстах прысутнічае ня строга дакумэнтальнае апісаньне фактаў.

Досьвед культурнай антрапалёгіі

Дасьледаваньні ў галіне культурнай антрапалёгіі сьведчаць, што рэальнасьць канібалізму — гэта рэальнасьць нечалавечага, беззаконнага, але досьведу. Людаец — нелюды, і само ягонае існаваньне, вынесенае на мяжу сацыяльнай прасторы, зьяўляецца сымбалічным і ёсьць памежным адносна чалавеччае сьвядомасьці і сацыяльнага парадку.

Аўтар напумелай кнігі «Міф люддаедства» Ўільям Арэнс праводзіць паралель між абвінавачваньнямі ў канібалізме ды абвінавачваньнямі ў чараўніцтве і рытуальных забойствах дзяцей (гэта таксама ёсьць у нашых прыкладах па гісторыі Інфлянтаў). Такія абвінавачваньні, паводле Арэнса, зьяўляюцца неабходным элемэн-

Адказ «Белорусской военной газете»

Праз газету «Свабода» даедаўся аб зацемцы В.Кажэўнікава «Провокаторы в эфире», у якой ён напаў на майго сына Фёдара. Піша бацька Фёдара Чаранкова з Мазыра.

У шапіку набыў № 126 «БВГ» ад 8 ліпеня, прачытаў і быў абражаны хлуснёю, абрынутай на нас. Карэспандэнты «Эўрарадыё» падавалі інфармацыю зь першакрыніцаў, тэлефанавалі нам і задавалі пытаньні. А вось «товарищ Кожевников» браў інфармацыю немаведама адкуль, таму ў зацемцы столькі хлусьні. За раз паспрабую ўсё Вам растлумачыць.

«...Фёдору пришла повестка из военкомата. Казалось бы, в этом нет ничего особенного... но эпизод стал достоянием европейской общности. Федя заинтересовался политикой... и хотел бы закосить от службы».

Мой сын любіць сваю Бацькаўшчыну, шануе родную мову і гістарычныя сымбалі, піша вершы й мульты, мае Гонар і Годнасьць — вось і ўся апазыцыйнасьць Фёдара. Тое, што ён хацеў выказаць свой пратэст супраць скасаваньня ільготаў, — гэта ўчынак Чалавека, і я ім ганаруся. За гэта сына выгналі з унівэрсытэту, а пазьней і ягонаю маці прымусілі звольніцца з унівэрсу толькі за тое, што яна ягонаю маці.

Фёдар ніколі не зьбіраўся «касіць» ад службы — гэта хлусня. Ён спраўна зьяўляўся па ўсіх пазвах у ваенкамат. Адзінае, што можна яму «інкрымінаваць», — гэта просьбу даць адтэрміноўку на атрыманьне вышэйшай адукацыі, але ж гэтае права ён мае па Законе.

У ваенкамаце яму сказалі: «Как только исполнится 18 лет — ни одного дня на воле не будешь».

Піша Кажэўнікаў далей: «Евродидео» буквально отслеживает теперь каждый его шаг и вещает: куда по-

шёл, что сказал». Гэта хлусня, бо «Эўрарадыё» тэлефанавала ўсяго два разы — 30 чэрвеня і 18 ліпеня (павіншавалі сына з днём народзінаў).

«Одна из реплик указывает на то, что её прислал якобы отец призывника... «Я двумя руками за то, чтобы мой сын не служил этой власти. Чем идти в эту армию, я разрешу сыну набить рожу сослуживцу (у арыгінале — лягаваму) и отсидеть».

Я гэтага не пісаў і супраць усялякага біцьця пісаў, а тым больш адпраўкі сына на зону. Я супраць таго, каб ён займаўся разгонам мірных дэманстрацыяў, бо гэта ўжо не служба па абароне Радзімы, а абарона дзейнага рэжыму.

«А мотивация у Феде уклоняться от службы совершенно невразумительная. Якобы он имеет право на отсрочку. Военный комиссар города принял призывника, внимательно выслушал его — и разъяснил, что

нет у Фёдора такого права».

Потым «тов. Кожевников» цытуе артыкул 32 (хто мае права на адтэрміноўку) і дзіўным чынам не заўважае наступны радок: «отсрочка от призыва на срочную военную службу предоставляется студентам учреждений, обеспечивающих получение высшего образования, — на период обучения».

Па першае — ваенкам гораду палкоўнік Славуціч ня мог «внимательно выслушать и разъяснить», таму што ён, на сёньняшні дзень 25.07.2008, ні разу зь Фёдарам не сустракаўся. Закон дае права грамадзяніну на адтэрміноўку для атрыманьня вышэйшай адукацыі, і мой сын хоча гэтым правам скарыстацца. Вы можаце запярэчыць: «а его же выгнали из универа! А кого выгнали, повторная отсрочка не предоставляется!» У тым і справа, што ПАЎ-ТОРНАЯ. Калі Фёдара выгналі, яму было 17 гадоў, і закон да яго ня меў ніякага дачынення, бо закон для грамадзянаў ад 18 да 27 гадоў. А вось з 18.07.2008 сын падпадае пад дзеянне закону, таму ён 16.07.2008

зьявляўся ў прызыўную камісію з заявай, у якой просіць даць адтэрміноўку ад прызыву да 01.09.2008, каб ведаць, паступіў ён ва ўнівэрсытэт ці не. Калі не паступіў, то пойдзе выконваць свой вайсковы абавязак.

Сёньня, 25.07.2008, ваенкам сказаў, што адносна Фёдара прызыўная камісія яшчэ ніякага рашэньня не прыняла. Дык як можна «касіць» ад службы, калі яшчэ няма рашэньня прызыўной камісіі? Вось і ўсё.

Яшчэ «тов. Кожевников» піша аб патрыятызме. Але ж паняцьці патрыятызму ў нас розныя. Мы любім і шануем усё беларускае, а Вы — усё савецкае. Мы жывем у Беларусі, а Вы — в Белоруссии. Наш патрыятызм — беларускі, а Ваш які? У рубрыцы «Военно-исторический календарь» Вашай газеты дзевяць гістарычных датаў, але ж ні да Беларусі ні нават да «Белоруссии» яны ня маюць ніякага дачынення!

Вось такі ў Вас незразумелы патрыятызм.

Юрась Чаранкоў, Мазыр

Доктар Нарбут

Пры канцы 1980-х, у час турбытычнага знаёмства з Браслаўшчынай даедаўся ад жыхароў, што на ўскрайку гораду знаходзіцца магіла знакамітага лекара, які пабудоваў бальніцу, а калі памёр, то яго «хаваў увесь Браслаў і ўсё наваколле». Потым на яго магіле за народныя сродкі ўзьявілі абэліск.

Мне, маладому лекару, захацелася паглядзець на гэты помнік доктару, які паставіў народ. Прозьвішча лекара жыхары не назвалі, таму спадзяваўся, што яго можна будзе вызначыць па надпісе на абэліску.

Аднак на абэліску значылася, што ён прысьвечаны ахвярам нядаўняй вайны. А мясцовыя хлапчкі запэўнівалі, што гэта менавіта той, «доктар раўскі», абэліскі...

Доктар Нарбут зь дзіцячых гадоў да сьмерці і нават пасля заставаўся для розных уладаў «нязручным». Толькі за тое, што хацеў жыць свабодным, на ўсё мець асабістую думку і сумленна, як належыць інтэлігенту, выконваць прафэсійныя функцыі.

Ён, Станіслаў Нарбут, быў трэцім сынам Тэадора Нарбута — нашчадка старажытнага шляхецкага роду, ваеннага інжынэра, гісторыка і археоляга. Станіслаў нарадзіўся ў радавым маёнтку Шаўры на Гарадзеншчыне 4 траўня 1853 г.

Калі ягоны старэйшы брат, палецнік Каліноўскага, загінуў у баі, Нарбутаў абвясцілі «дзяржаўнымі злчынцамі». Бацьку перасялілі пад нагляд паліцыі ў Вільню, дзе ён хутка памёр. Маці адправілі ў Пензенскую губэрню, другога брата — яшчэ далей. Маёнтак сканфіскавалі.

11-гадоваму Станіславу далі прытулак у Вільні сваякі. Зь іхнай

падтрымкай і дапамогай ён змог скончыць вучобу ў класычнай гімназіі. Але як сын і брат «дзяржаўных злчынцаў» ня меў права вучыцца ў ВНУ Расейскай імперыі.

Таму С.Нарбут паступіў на лекарскі факультэт Баварскага караляўскага ўнівэрсытэту ў Мюнхэне, вытрымаў там выпрабаваньні на ступень доктара мэдыцыны і абараніў доктарскую дысэртацыю па досьледах паходжаньня каўтуну. За мяжой і пачалася ягоная лекарская практыка.

Але Нарбута неадольна цягнула на радзіму. «Я ў 1882 г. прыбыў у Браслаў як першабытны мэдыцынскі Адам, — пісаў ён пазьней сваёй сястры. — Адразу ж узлез на браслаўскую гару і ўбачыў і навакольні ІІ азэраў, і ўрачытасьць навакольна глыбока запала мне ў сэрца».

Губэрнатар некалькі разоў адмаўляўся дазволіць яму лекарскую практыку ў Браславе, патрабуючы пісьмовай заявы, што каталік Нарбут будзе ляляным да ўладаў. Пасьля ўсіх праверак лекар пачаў працаваць.

Пры ім, менш чым за два гады, у Браславе была ўзведзеная цагляная бальніца. Яна і цяпер выкарыстоўваецца па прызначэньні.

Яго шанавалі. Ён ведаў пяць моваў і з кожным чалавекам меў зносіны менавіта на ягонай мове. Нарбута даводзілася лекаваць самыя розныя хваробы, дапамагаць у самых розных выпадках. Засталося ў памяці браслаўчан, як доктар прыскакаў на неасяджаным кані да тапельца і ажывіў яго.

Доктар Нарбут не абмяжоўваўся лекарскімі клопатамі. Ён заснаваў у Браславе пажарную дружыну, удзельнічаў у працы страхавой касы

мястэчка, змагаўся з п'янствам, удзельнічаў у аматарскіх тэатральных пастаноўках, выдаваў газету «Дух Браслава»...

У Першую сусьветную доктар Нарбут атрымаў на фронце цяжкае раненьне, застаўся без нагі. Толькі ў пачатку 1919 г. вярнуўся ў Браслаў.

Калі ў мястэчка ўвайшлі чырвоныя, Нарбут ня стаў хаваць крытычнага стаўленьня да бальшавікоў, але застаўся верным свайму абавязку.

Пасьля польскія ўлады падазрона ставіліся да «расейскага чыноўніка, які лекаваў параненых чырвонаармейцаў. У памяшканьні бальніцы размясьцілі староста і паліцыю. Гэта абурала Нарбута. За «канфліктнага» лекара заступаліся ксяндзы. Аднак напяртыя стасункі з адміністрацыяй так і засталіся.

У пачатку сакавіка 1926 г. Нарбут выехаў на ваку да хворага. Па дарозе моцна прастыў. ІІ сакавіка ён памёр ад запаленьня лёгкіх.

Нябожчык быў бяссэрбнікам. Ягоная сям'я жыла зь ім пры бальніцы. Таму пасля сьмерці С.Нарбута ягоная жонка і дзеці засталіся бяз сродкаў на існаваньне. Жыхары Браслава за кароткі час сабралі столькі грошай на помнік лекару, што частку іх скіравалі на пабудову вялікага дому для ягонай сям'і.

Калі адбылося ўзьяднаньне Заходняй і Ўсходняй Беларусі, новыя ўлады вырашылі скасаваць імя Нарбута з назвы браслаўскай вуліцы. Зьбіраліся нават зьнесці помнік яму, бо ён сам быў «панам». Аднак, як кажуць, рукі не дайшлі. Затое пасьпелі «пашчыраваць» вандалы. У выніку памятная дошка «ад жыхароў Браслаўскага павету» зьнікла, зьнік і ліхтар, які ўпрыгожваў абэліск. Так і стаяў абэліск некалькі дзесяцігодзьдзяў зьявечаным. У паваенны час на ім прымацавалі іншую дошку, якая сьведчыла, што

Станіслаў Нарбут зь сям'ёй.

гэта помнік ахвярам апошняй вайны. Але зьнікла і яна. І зноў помнік удзьячнасьці лекару знаходзіўся ў непрывабным стане.

У 1990-я напаўзабытае імя Нарбута пачало вяртацца. Абэліск лека-

ра ўпрыгожыла драўляная дошка, на якой выразаныя словы: «Таленавітаму ўрачу-гуманісту ад удзьячных жыхароў Браслаўшчыны», — і зноў засьвяціў ліхтар у вышыні.

Генадзь Шэршань

ВОДГУКІ

Уцёкі з паэзіі ў вайну (№27)

Зрабілі з Караджыча ў артыкуле няўдачу, якому ўсё жыцьцё не шанцавала, і ён адпомсціў за гэта ўсім. Вайна — гэта кепска і брудна. На вайне забіваюць і б'юцца там не анёлы з абодвух бакоў. Мне ж непрыемна, што дэманізуюць толькі адзін бок, заплюшчваючы вочы на іншы.

wint

Адмаўляць сэрбскія злачынствы супраць мусульманаў (ды і харватаў, альбанцаў) —

гэта адмаўляць тое, што Зямля круціцца вакол Сонца. Усё ж добра задакумэнтавана. Басьнійскія мусульмане да апошняй магчымасьці супраціўляліся спробам сэрбскага боку разьвязаць вайну — зірнеце, калі ў іх зьявіліся свае ўзброеныя фармаваньні — не раней 1993 году. Паглядзіце на хроніку таго часу, там добра відаць, як сэрбы без супраціву апаноўваюць Босьнію. І не кажыце, што гэта яны баранілі цывільнае насельніцтва. Нічога там асаблівага не адбывалася, пакуль не прыходзілі сэрбы. Ведаеце, канцлягер у

сэрбаў зьявіўся ўжо ў першы год вайны. Яны забівалі там мусульманаў перадусім. Не наадварот.

У Срэбраніцы максымум, што мела месца з антысэрбскіх інцыдэнтаў, дык гэта напады на некалькі сэрбскіх вёсак у ваколіцах. У гэтых нападах тут жа абвінавачалі Насэра Орыча, што камандаваў самаабаронай у тым раёне і, як меркавалася, гэтымі нападамі спрабаваў прабіць кальцо сэрбскай блякады Срэбраніцы, дзе людзі галадалі месяцамі. Але маштабы тых інцыдэнтаў у прынцыпе непараў-

нальныя з тым, што зрабілі сэрбы ў Срэбраніцы з мусульманскім насельніцтвам.

І зусім ужо няма чаго казаць пра аблогу — цягам гадоў (!) Сараева, калі сэрбы блякавалі места, у якім засталіся перадусім мусульманскія жыхары. І свет пра гэта асабліва не турбаваўся, хаця гінулі там перадусім цывільныя жыхары. Можна сабе ўявіць, што адбылося б, калі б мусульмане абклалі Бялград! Гвалту і шуму было б на ўсю зямную кулю! І ляманту пра мусульманскую экспансію. Сэрбская экспансія і спроба захаваць імперыю на Балканах стаяла за

гэтымі фактамі.

s-bohdan

Сьцягі «Басовішча»

«Белсат» да дрэўкаў сьцягоў ні пры чым. Выкарыстаньне дрэўкаў пад сцэнаю забароненае з увагі на бясьпеку, паводле польскага закону, які дзейнічае ад 1997 г. Ахоўная фірма проста выконвала закон, які ў мінулыя гады не выконваўся на «Басах». Іншая справа, што рабілі яны па-хамску, працуючы першы раз на «Басах» зь беларускаю публікай. Але ж якія тут прэтэнзіі да «Белсату», які ня быў арганізатарам фэсту?

Белсатавец

«НН» з радасцю друкую ў газэце і на сайце www.nn.by чытацкія лісты, водгукі і меркаваньні. З прычыны вялікага аб'ёму пошты мы ня можам пацьвярджаць атрыманьне Вашых лістоў, ня можам і вяртаць неапублікаваныя матэрыялы. Рэдакцыя пакідае за сабой права рэдагаваць допісы. Лісты мусяць быць падпісаныя, з пазнакай адрасу. Вы можаце дасылаць іх поштай, электроннай поштай ці факсам.

Наш адрас: а/с 537, 220050 Менск
e-mail: nn@nn.by
Факс: (017) 284-73-29

Замяталін прапанаваў Кудзіненку зьняць хорар

Зь лістапада 2007 году студыя «Беларусьфільм» вяла асьцярожныя перамовы з Андрэем Кудзіненкам, які завяршаў у Маскве стужку «Розыгрыш». Апальнаму рэжысёру прапанавалі, каб ён зьняў на роднай кінастудыі фільм жахаў «Масакра». Піша **Андрэй Расінскі**.

РАДЫЁ «МЯНЬ»

Ідэя гэтага фільму зьявілася ў Андрэя Кудзіненкі і сцэнарыста Аляксандра Качана колькі гадоў таму. Прыдумляючы нацыянальны бомба-фільм — стужку зь вялікім бюджэтам і з пэрспэктывай рэкордных касавых збораў — Кудзіненка адштурхоўваўся ад гатычнага апавяданьня Праспэра Мэрымэ «Локіс», напісанага на літоўскім матэрыяле. І выбар нельга не прызнаць трапным.

Яшчэ ў сярэдзіне 1920-х гісторыя пра шляхціца, які на вясельлі пераўтвараецца ў мядзьведзя, зрабілася гітом савецкіх экраннаў. Сцэнар да «Мядзьведжага вясельля» ўклаў тагачасны наркам асьветы Луначарскі, а Сяргей Эйзенштэйн быў вельмі незадаволены «мяшчанскім» фільмам, які адбіваў касу ў ягонага «Браняносаца «Пацёмкіна». У 1970 г. «Локіса» экранізаваў у Польшчы Януш Маеўскі.

Але сучасная беларуская «Масакра» пераўзыходзіць усё раней створанае. Сцэнар Аляксандра Качана адарвалі б з рукамі на любой студыі. У творы ёсьць усё для шырокае публікі: любоў (і гумарны сэкс), жах, дасьціпнасьць. Жанр — найпапуляр-

нейшы: гатычны хорар.

Дзеянне «Масакры» перанесенае ў сярэдзіну 60-х XIX ст. Нязграбны аматар расейскай літаратуры прыяжджае ў беларускую глыбінку да графа Пазуркевіча, каб адшукаць у кніжках старыя легенды. Але шукаць давядзеца сродак ад мядзьведзяў-пярэваратняў дый ратаваць ад кіпцюроў сваё жыцьцё. У сцэнары — дынамічная інтрыга, страхалюдна-пацешныя слугі, ад якіх самелі б галівудзкія знаўцы, раўнівая мядзьведзіца, сьмелая няве-

ста графа, фактурны поп.

У фірмовым стылі Качана й Кудзіненкі кожны з герояў гаворыць на сваёй мове, адпаведна культурнаму й сацыяльнаму статусу. Граф і нявеста размаўляюць па-польску, госьці-чыноўнікі — па-расейску, а сьвятар і сяляне — на сакавітай беларускай.

Мядзьведжая готыка абяцае вялікія зборы і, бадай, скрышыла б усе ранейшыя стэрэатыпы пра беларускае кіно. Для «Беларусьфільму», які ніяк ня можа пахвалі-

цца пасьпяховымі стужкамі, — гэта выратавальнае кола. (І неблага прапаганда, параўнальная зь візытам музыкаў у Адміністрацыю.)

10 красавіка забаронены на радзіме творцы Качан і Кудзіненка былі ў Менску. Мастацкая рада выказала падтрымку сцэнару. На мінулым тыдні Кудзіненка ізноў прыяжджаў у Менск весьці перамовы на студыі.

Цяпер рэжысёр рыхтуецца да нью-ёрскага фэсту, на які запрошаны з «Розыгрышам», а Аляксандар Качан пасьпяхова ўкладае сцэнары для ўкраінскіх тэлемувікаў.

Рэдактарка «Беларусьфільму» Натальля Сьцяжко запэўнівае, што здымкі «Масакры» пачнуцца ў сталіцы Беларусі налета. Але ніякіх дамоваў пакуль ня складзена і нават сцэнар стужкі ня выкуплены.

Адначасова да карціны Кудзіненкі праявілі сур'ёзную зацікаўленасьць палякі і расейцы.

Аляксандар Дамагараў, папулярны ў абедзвюх краінах, вельмі ўпадабаў ролю графа. Вядомая эўрапейская акторка Гражына Шапалюска даўно прасіла Кудзіненку зьняць яе ў сваім фільме — і ў «Масакры» для яе ёсьць надзвычай годная праца. Расейскія прадусары захапіліся сцэнарам стужкі.

Але інвэстары адразу ніякавеюць, калі гутарка заходзіць пра «Беларусьфільм».

Праблема ня столькі ў тым, што для стужкі неабходны вычварны грим і складаньня камбінаваньня здымкі, якіх на беларускай кінастудыі ніколі не рабілі. Сама здатнасьць сёньняшняй Нацыянальнай кінастудыі элемэтарна ставіць карціны якасна выклікае сумнеў.

Наадварот, «Беларусьфільм» вылучаецца здольнасьцю ідэялічна душыць уласных дзяцей. «Акупацыя», у стварэньні якой брала ўдзел і кінастудыя, дасюль забароненая ў краіне.

Але ў 2009 годзе «Масакра» Кудзіненкі можа такі зьявіцца.

Вось толькі ці далучыцца да гэтага «Беларусьфільм» — пад пытаньнем.

І Кена Кізі пачалі перакладаць

Аляксей Знаткевіч перастварае на беларускую культувы раман Кена Кізі «Палёт над гняздом зязюлі».

У свой час Знаткевіч надрукаваў у часопісе ARCHE пераклады з Ірвіна Ёэлша, Ніка Кейва, Крыса Братэна, Мілана Кундэры. Летась

пераклаў тры апавяданьні Рэйманда Карвэра, напрыклад, «Пра што мы гаворым, калі гаворым пра каханьне», на замову Паўла Касцюкевіча. Павал падрыхтаваў і выдаў па-беларуску кнігу Этгара Керэта, а цяпер хоча тое ж зрабіць з Карвэрам.

Зь якімі цяжкасьцямі сутыкаецца ён, перакладаючы Кена Кізі? «Напрыклад, доўга з рэдактаркай (Марыя Мартысевіч — Рэд.) вы-

рашалі, што рабіць з эпіграфам, каб захаваць і лад дзіцячай лічылі, і назву, а мо нават яшчэ нешта з арыгіналу».

Хто больш падабаецца перакладчыку — Макмёрфі ці Бромдэн, запыталіся мы. «Макмёрфі, — кажа Аляксей. — Чалавек, які зрабіўся героем, каб ня здрадзіць надзеям тых, хто яму паверыў. Гэткі амэрыканскі Юрась Брагчык».

«Палёт над гняздом зязюлі» (1962) — першы раман амэрыканскага контракультурага аўтара Кена Кізі, які прынёс яму славу пісьменьніка.

Дзеянне рамана адбываецца ў псыхіятрычнай лякарні. Аповедь вядзецца ад імя індзейца Бромдэна, аднаго з пацыентаў, які выдае сябе за глуханамога.

Галоўны герой рамана — весялун Макмёрфі, якога пераводзіць у лякарню з турмы. Насамрэч ён сымулянт, які хоча схавацца ад турэмных цяжкасьцяў у больш мягкіх, на ягоную думку, умовах.

Нечакана для сябе Макмёрфі знаходзіць у лякарні новых сяброў — і, замест таго, каб боць лынды, уступае дзеля іх у процістаянне з

адміністрацыяй. Ахвяруючы сабой, Макмёрфі дорыць пацыентам свабоду — каму ўнутраную, каму фактычную.

Першая публікацыя рамана выклікала спрэчкі ў амэрыканскім грамадзтве: аўтар сьмела, як на той час, звяртаўся да тэмы сэксу. Цяпер «Палёт над гняздом зязюлі» — прызнаная класыка амэрыканскай літаратуры XX стагодзьдзя.

Кніга была экранізаваная рэжысёрам Мілашам Форманам, а аднайменны фільм атрымаў шэраг Оскараў.

Антон Тарас

СЬЦІСЛА

Літаратары па вы-кліку

Хадановіча, Глёбуса, Жыбуля, Балахонава, Сёмуху ды мноства іншых літаратараў цяпер можна слухаць хоць сярод ночы. У сьцеў пачало вяшчаньне Літаратурнае радыё (<http://litradio.oko.by>).

Фармат вяшчаньня — беларуская літаратура, агучаная самімі аўтарамі. Беларуская, але не абавязкова беларускамоўная. Літаратары розных узростаў, моваў ды аўтарытэтнасьцяў гучаць уперамешку, з сэкунднаю паўзай.

«Выканаўцам» з салідным

запасам «трэкаў» змайстраваньня асобныя старонкі, творы адкуль можна запуськаць адным клікам. Дыхтоўнае радыё, дыхтоўны сайт. Дзякуючы інфармацыйным тэхналёгіям беларуская літаратура ажыла й сталася няскончай у рэальным часе.

АК

«Глюкі» разваліліся

Адзін зь ляўрэатаў сёлетняга «Басовішча» магілёўскі гурт «Глюкі» спыніў сваё існаваньне. Музыкі вырашылі, што далей граць разам яны ня

могучь. За час сваёй дзейнасьці «Глюкі» сталі адным зь лепшых гуртоў Магілёва, пра іх ведалі ня толькі ў родным горадзе, але і ў іншых месцах Беларусі. Дырэктар «Глюкаў» Віталь Шум кажа, што прычына распаду — у супярэчнасьцях асабістага характару.

«Глюкі» — не адзіная каманда, якая спыніла сваё існаваньне пасля «Басовішча». Калісьці такі лёс напаткаў гурты Exist, Impatt, Taxi. На думку музыкі Аляксандра Памідорава, да распаду прыводзіць шок і эмоцыі, якія музыканты

адчуваюць на вялікім фэстывалі.

Паводле Аляксея Мінчонака, «Тузін Гітоў»

Народны мастак прысьвечыў карціну БНР

На 80-м годзе жыцьця народны мастак Беларусі Ўладзімер Стэльмашонак стварыў карціну, прысьвечаную заснавальнікам Беларускай Народнай Рэспублікі. Карціна вярнулася 21 сябру Рады БНР, што галасавалі за прыняцьцё Трэцяй устаўной граматы. Карціну можна было б аднесці да кірунку прымітывізму —

нечым яна нагадвае дзіцячыя малюнкi. Трэцюю ўстаўную грамату пісаў Аркадзь Смоліч, і ён яе зачытваў. Таму ён выяўлены ў цэнтры карціны сярод яшчэ 20 сябраў Рады.

Карціна выкананая ў тэхніцы тэмперы на лінолеуме.

Стэльмашонак заслужыў вядомасьць партрэтам народнага паэта Беларусі Якуба Коласа і вітражамі ў ДOME літаратара.

Гарачае «Ракуцёўскае лета»

Каля ста чалавек не спалохаліся сьпёкі ды прыехалі ў нядзелю ў Ракуцёўшчыну, што ў Маладэчанскім раёне, на традыцыйнае свята песьні і паэзіі, прысьвечанае творчасці Максіма Багдановіча. Піша **Сямён Печанко**.

Настрой перад Ракуцёўскім фестывалем задалі маладзёны, што па дарозе ў электрычцы пад гармонік і бубен праспявалі беларускую песьню. Нездарма абазнаньня людзі кажуць, што маладэчанскі кірунак карыстаецца попыткам ў вагонных выканаўцаў менавіта беларускага рэпертуару — на свае вочы бачыў, як ахвотна людзі паўнялі бубен грашмыма.

Мястэчка Краснае сустрэла касцёлкам з вострым шпілем, што глядзеў у пахмурнае неба. Дарога да Ракуцёўшчыны апынулася на кілямэтар карачэйшай, чым абыццала мапа. Па дарозе нас абгнаў аўтобус Міністэрства культуры з гасьцямі фестывалю. На падыходзе да памятнага каменя з пыльдай у гонар Максіма Багдановіча мы нагналі мужчыну ў строгім касцюме з дышыматам і паходным заплечнікам. Пад'ехаў дзядзька на старэнькім ровары, стаў трохі ўбаку. Каля каменя ўжо фатаграфаваліся ўдзельнікі і госьці сёлетняга «Ракуцёўскага лета».

Тут былі літаратуразнаўца Ўладзімер Содаль, дырэктар выдавецтва «Беларуская Энцыклапедыя» Генадзь Пашкоў, паэт Віктар Шніп, паэтка Віка Трэнас, барды Тацяна Беланогая, Наталля Пушкарэва, паэт і бард Серж Мінскевіч, кіраўнічка патрыятычнага клубу «Спадчына» зь мястэчка Дварэц, што на Гарадзеншчыне, Наталля Ляўкевіч са сваімі выхаванцамі.

Былі таксама госьці з-за мяжы: Станіслаў Валодзька — старшыня згуртаваньня беларусаў латыскага

Сёлета на свяце дамінавала маладое пакаленьне.

Ракуцёўскі фальварак Лычкоўскіх.

гораду Даўгаўпілсу, Ніна Дзявольская з Масквы, чый дзядзька, Тэадор Дзявольскі, пакінуў цікавыя ўспаміны пра Максіма Багдановіча.

Зь Севастопалю прыехала намесьніца старшыні Ўсеўкраінскага аб'яднаньня «Беларусь» Людміла Малько з унукам. З Санкт-Пецярбургу — унучатая пляменьніца Антона Луцкевіча Маргарыта Пярова, якая паходзіць з роду Лычкоўскіх, у доме якіх у Ракуцёўшчыне жыў паэт. Удзельнікі мінулых сустрэчаў віталіся са старымі знаёмымі, дзяліліся новымі вершамі.

Наступным пунктам святачнай праграмы было наведваньне фальварку, дзе ў 1911 годзе на запрашэньне братаў Луцкевічаў жыў Максім Багдановіч і дзе былі напісаньня сэрня вершаў «Старая Беларусь» ды паэма «Вераніка». Па дарозе гасьцей фестывалю сустрэкалі цікаўныя бабулі. Адна зь іх напалохала непаслухмянага ўнука: ня будзеш слухацца бабу, дзядзькі забяруць з сабой. Другая бабуля прысароміла суседку: не паляхай дзядзькамі, яны харопыя — на фесьцівалі прыехалі. На падворку фальварку людзі пабіліся на групы — нехта зазірнуў у цень пуні, частка пайшла ў невялікую хаціну — дамок арандатара, як сьведчыць інфармацыя на шыльдзе (тут і жыў паэт), а частка пайшла ў хату паболей — сядзібу Лычкоўскіх.

Побач з фальваркам дзяжурчыць пажарная машына. Неабходнасьць яе прысутнасьці тут яскрава падкрэсьлівае пажарышча на тэрыторыі фальварку. У 2001 годзе ў выніку пажару згарэлі амаль усе гаспадарчыя прыбудовы, пазнаць іх сеньня можна па камянях падмуркаў. Цяпер музэйныя памяшканьні абсталяваньня сучаснай супрацьпажарнай сыстэмай.

Агледзеўшы фальварак, госьці фестывалю рушылі да крынічкі, дзе меў адбыцца канцэрт і літаратурныя чытаньні. На выхадзе з падворку чакала пара міліцыянтаў. Яны вельмі прасілі падрыхтаваць да надгляду асабістыя рэчы, асабліва цікавіліся сьпіртнымі напоямі. Тое, што зьвярталіся міліцыянты да ўсіх на чысьцоткай беларускай мове, нікога не дзівіла. Па дарозе да крынічкі людзі спыняліся ля аднаго з падворкаў. Увагу прыцягвала аздабленьне двара — прыгожы газон з кветкамі, маленькае азярцо з буслом, казачным гномам і вялізнымі жабамі па берагах.

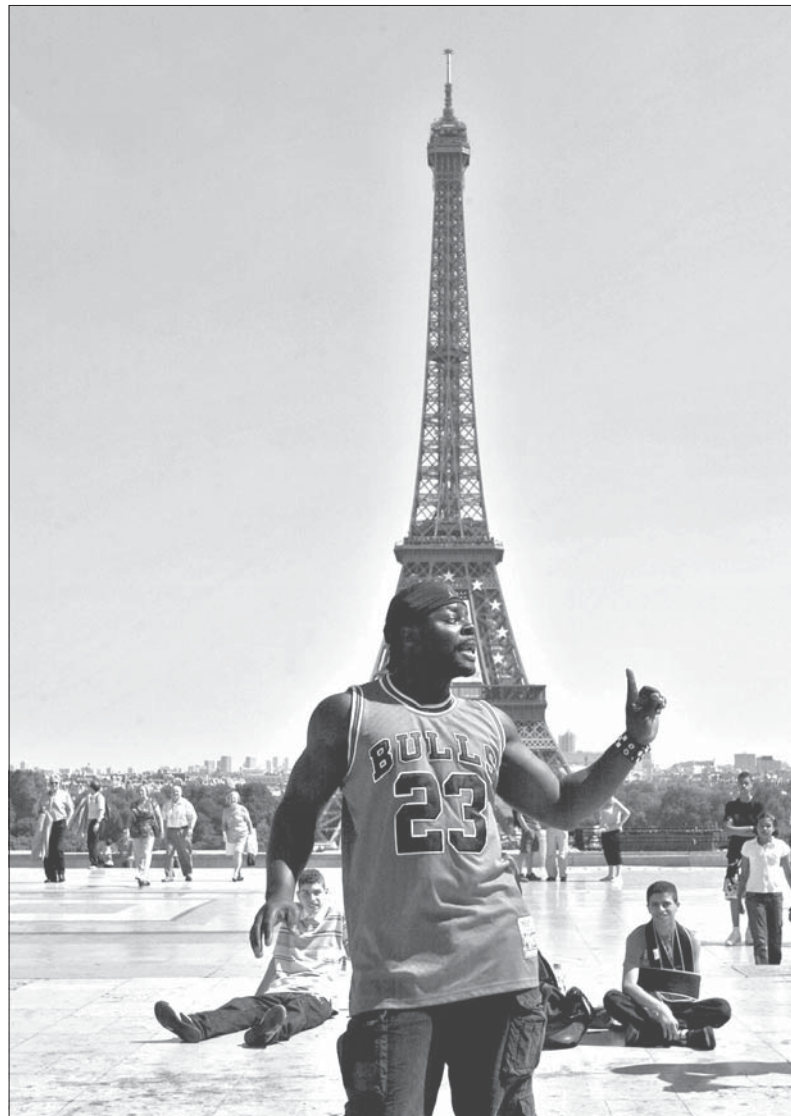
«Умеюць жа людзі прыгожа зрабіць, каб было дзе адпачываць», — выказвалі госьці гаспадарам двара сваё захапленне. Тыя ў адказ запрашалі прыяжджаць у Ракуцёўшчыну часцей.

Каля крынічкі ўжо сабралася багата людзей. На сьцене ішлі апошнія падрыхтаваньні. Каля крамак з сувэнірамі, салодкай ватай, марозівам і

шашлыкамі пачалі збірацца невялікія чэргі. Першымі на сьцену выйшлі госьці з-за мяжы, якія прывіталі гасьцей фестывалю. Вядоўцы свята паэты Аксана Спрычан і Зьміцер Арцых відавочна аданілі колькасцю перавагу маладой аўдыторыі і таму, мабыць, неаднакроць зьвярталіся да тэмы эрасу ў творчасці Багдановіча. На сьцене паэтаў змянялі барды, свае вершы прачыталі дзядзяткі з патрыятычнага клубу «Спадчына». Словы зь вершу пра бел-чырвона-белы сьвітанак былі сустрэтыя воплескамі. Мясцовыя, што прыйшлі да крынічкі цэлымі сем'ямі, назіралі за такой рэакцыяй зь цікавасьцю. Сваіх сяброў дэлегаваў на сьцену клуб паэтаў і кампазытараў «Жывіца», што яднае самадзейныя калектывы і асобных творцаў з усёй Менскай вобласьці. Са сьцені колькі разоў прагучала падзяка людзям за тое, што дзеля паэзіі трывалі такую сьпёку, а таксама запрашэньне наведаць Ракуцёўшчыну на наступнае лета.

Вяртаючыся на станцыю, цяжка было адарваць вочы ад тутэйшых краявідаў, якія сапраўды здольныя натхняць. Калі не пісаць самому, то чытаць і слухаць вершы іншых. На вакзале палова падарожнікаў размаўляла па-беларуску, таму ў вагоне цяжкі апошні нумар «НН» у кагосьці ў руках выглядаў як належнае.

Фота аўтара

Парыж

Фотарэпартаж Андрэя Лянкевіча.

Я не памёр, убачыўшы яго. Я быў здзіўлены і адразу закахаўся. Горад прастаты і густы, свойскі і зь першага моманту — «свой». У большасці гарадоў Эўропы ты — замежнік, ты — чужы. Эўрапейцы ставяцца да чужынцаў гасцінна, добра, але ты назаўсёды застанешся «не сваім». Парыжу ўсё роўна, хто Ты такі, адкуль Ты ўзяўся. Ты — жыхар.

Адчуваеш гэты водар у паветры. У якім яшчэ горадзе могуць суіснаваць побач, падзеленыя дарогай, два раёны — артадаксалных габрэяў і геяў... Дый масавае купаньне ў самым цэнтры Парыжу, ля самай Вежы Вежаў...

Кідаецца ў вочы адсутнасць вялікіх і дарагіх аўто. Французы падыходзяць да гэтага пытаньня практычна — дарагое паліва (€1,5 за літар) і шматлікія заторы на вуліцах перасадзілі іх на skutэры і ровары. Бізнэсоўцы карыстаюцца небюджэтным skutэрам з дахам, што дазваляе не апрацаць шлем і не псаваць фрызуры. Дый з паркінгам праблемаў значна меней — пакінуць skutэр можна на тратуары.

Эйфэлева вежа — турыстычны сымбаль гораду — проста вежа зь вялікім PR вакол сябе. Запомнілася грамада турыстаў ля яе, цыганы-папрашайкі, чэргі па квітках, якія абліваюць вадой вялікія вэнтэлятары. Дзесяць падабецца стаяць пад дажджом на 30-градуснай сьпецы...

І, вядома, жанчыны. Горад каханьня не пакіне вас у спакоі ні на хвіліну. Жанчыны ў Парыжы спакойныя і незалежныя, прыгажосць іх у шарме і невытлумачальнай вабнасці.

Легендарныя барабаншчыкі з сталічнага гурту «Drum Extasy» выступаюць на разьвіталым матчы футбалістаў Алесь Хацкевіч і Генадзь Туміловіч.

У Пецярбургу заблілі беларуса

У Пецярбургу ў раёне Лігаўскага праспэку знойдзена цэла 24-гадовага грамадзяніна Беларусі. Паводле следства, малады беларус прыехаў у Расею на заробаткі. Разам з сябрам ён адпачываў у начным клубе «Мэтро», які абодва пакінулі разам раніцай. Гэта зафіксавала відэакамера клубу. На вуліцы хлопцы ўступілі ў канфлікт з незнаёмымі мужчынамі. (Відавочцы кажуць, што гэта былі ці то кітайцы, ці то якуты). У часе бойкі беларус атрымаў шматлікія нажавыя раненні. Забойцы зьніклі з месца здарэння на машыне, нумар якой запамінілі відавочцы канфлікту.

У Астраўцы абрынулася воданарпорная вежа

Аварыя здарылася ўначы побач з будпляцоўкай. 37-мэтровая канструкцыя з мэталічнай ёмістасцю на 300 кубамэтраў абрынулася на ўскраіне райцэнтру. На шчасьце, ніхто не пацярпеў. Пашкодзаны толькі жалезабэтонны плот, які стаяў побач. Будпляцоўку заліло вадой. Аварыя адбылася праз дэфармацыю й разрыў апорнага колца вежы, пабудаванай у 1988 г.

На станцыі мэтро «Магілёўская» жанчына звалілася на рэйкі

24 ліпеня на 10 хвілінаў быў спынены рух на

другой лініі менскага мэтро. Падчас выезду цягніка са станцыі, жанчыне сталага веку зрабілася блага і яна ўпала на рэйкі. Машыністу давялося прымяніць экстранае тармажэнне. Жанчыну дасталі, выклікалі хуткую дапамогу.

На «Гарызонце» зробіць першы вэнэсуэльскі тэлевізар

Стандарты вяшчання ў Вэнэсуэле, дзе ў 2010 г. пачне работу сумесная вытворчасць, адрозніваюцца ад эўрапейскіх. Згодна з дамовай, беларускі бок забяспечвае тэхналагічнае суправаджэнне праекту і ўжо завяршае работу над стварэннем першага вэнэсуэльскага тэлевізара.

У Мінску зноў па-свінску

На выхадных у Менску зноў патыхала гносем. Сьмярдзела ў цэнтры і на захадзе гораду. Пах курынага лайна з сталічнай птушкафабрыкі пакрывае горад у дні, калі вецер дзьме з паўночнага ўсходу, а памёту назапашваецца зашмат.

Кур'ёсны аўтавыпадак

У Менску адзін кіроўца трапіў у пастку. Ці то ня ведаў, ці то забыўся, што зь сярэдзіны вуліцы зьнялі старыя трамвайныя рэйкі, і на ўсёй хуткасці, разварочваючыся, заехаў у траншэю, што ад іх

засталася. Прычым трапіў уперак — ні ўзад, ні ўперад. Адбылося гэта ў раёне вул.Калініна.

Тэлеканалы аглушаюць гледачоў рэкламай

Міністэрства гандлю падало ў суд на шэраг беларускіх тэлеканалаў, абвінаваціўшы іх у парушэнні Закону аб рэкламе. Як паказала праведзеная праверка, рэклама, што транслюецца на гэтых каналах, была занадта гучнай у параўнанні з астатнімі перадачамі. Экспэрты сьцьвярджаюць, што гэта было выклікана ня злым намерам тэлевізійнікаў, а недасканаласцю наяўнага ў іх абсталявання.

Прыняць такое рашэнне супрацоўнікаў Міністэрства прымусіла сур'ёзнае павелічэнне колькасці атрыманых скаргаў на ўзровень гуку рэкламы.

Пяты мамант

На адной з будпляцовак Менску, у 7-мэтровым катлаване будаўнікі выявілі парэшткі маманта. Косткі праляжалі ў зямлі ад 40 да 60 тысячаў гадоў (то бок людзей гэты мамант ужо засыпеў). Паводле археолагаў, знаходка дапаможа прасачыць геаграфію міграцыі мамантаў празь Беларусь. Літаральна за дзесяць кілямэтраў ад месца знаходкі сёлета былі

выяўленыя косьці яшчэ чатырох мамантаў

Гаварцова прайграла, Азаранка выйграла

На прэстыжным тэнісным турніры East West Bank Classic, што праходзіць у Лос-Анджэлесе і мае прызавы фонд на 600 тыс. далараў, адбыліся матчы трэцяга круга. Вольга Гаварцова прайграла ў 1/8 фіналу Бэтані Матэк (ЗША) — 5:7, 2:6, і выбыла з далейшай барацьбы. А вось Вікторыя Азаранка выйграла ў аўстралійкі Саманты Стосур (7:6, 6:4) і выйшла ў чвэрцьфінал, дзе сустрэнецца з Дзінарай Сафінай. Расіянка — 9-я ракетка сьвету.

У Роўне студэнты мяняліся жонкамі

У далікатнай сытуацыі апынулася жыхарка Роўна (Украіна), якая выйшла замуж за афрыканскага студэнта. У пляны 23-гадовай жанчыны ўваходзіў пераезд з мужам у Афрыку, далейшы развод і эміграцыя ў ЗША. І ўсё гэта было цалкам рэальна, асабліва з улікам таго, што да заканчэння ВНУ сужэнцу заставаліся лічаныя месяцы. Аднак жьць у здыманай кватэры маладой жонкі муж адмовіўся.

Ён проста пачаў прыходзіць да яе па некалькі разоў на дзень, часам заставацца на ноч і ўзмоцнена займацца сэксам. Так прайшло

амаль два месяцы, пакуль Ірына пачала падазраваць штосьці нячыстае. А прычынай гэтаму стаўся той факт, што ейны чарнаскуры сужэнец стаў выглядаць усё болей дзіўна. Ён прыходзіў да яе ў адным і тым самым адзеньні, але пры гэтым змяняўся сам. То ён быў таўсьцейшым, то ніжэйшым ці вышэйшым, адзін дзень выдатна размаўляў па-ўкраінску, а на другі ня мог зьвязаць двух словаў.

Разгадка прыйшла да Ірыны Н. нечакана — яна зразумела, што да яе ходзяць абсалютна розныя людзі. Жанчына адразу ж зьвярнулася ў міліцыю, якая і выявіла, што ў інтэрнаце іншаземных студэнтаў існавала цэлая «мафія». Удзельнікі гэтае змовы жаніліся на ўкраінскіх жанчынах, а пасля, карыстаючыся тым, што для іх жонак яны ўсе на адно аблічча, мяняліся імі. Прычым афрыканскія студэнты лічылі свае дзеянні ўсяго толькі «забаўным жартам». Цяпер ім давядзецца адказваць па больш чым не забаўным артыкуле, які характарызуе іхнія дзеянні як «прымус ахвяры да полавага кантакту шляхам падману й увядзеньня яе ў няведаньне».

У Сыднэі выпай першы з 1836 году сьнег

Акрамя сьнегападу, у рэгіёне значна панізілася

тэмпература — да двух градусаў ніжэй за нуль. Сьнегавое покрыва склала ўсяго некалькі сантымэтраў, але здзіўленьню аўстралійцаў няма межаў. І пакуль дарослыя шукаюць цёплую вопратку ды расчышчаюць дарогі, дзятва з радасьцю граецца ў сьнежкі ды лепіць сьнегавікоў.

Італія выплаціць Лібіі кампэнсацыю за каляніялізм

Італія і Лібія амаль дамовіліся пра выплату Рымам вялікай кампэнсацыі за трыццаць гадоў каляніяльнага праўленьня. Гаворка ідзе пра мільярдную суму.

Праект пагадненьня прадугледжвае будаўніцтва сучаснай аўтадарогі па тэрыторыі Лібіі ўздоўж Міжземнаморскага ўзьбярэжжа, супрацоўніцтва ў галіне адукацыі, а таксама зьнішчэнне мінаў, закладзеных шчэ ў каляніяльную эпоху

Лібія — важны гандлёвы патрыёр Італіі. На яе прыходзіцца 25% усёй нафты і 33% газу, што імпартуецца на Апэніны. Паміж дзьвюма краінамі таксама ажыццяўляецца ўзаемадзейнне ў справе спынення незаконнай міграцыі з Паўночнай Афрыкі ў Эўропу.

Тэрыторыя сёньняшняй Лібіі, што ўваходзіла ў склад Атаманскай імперыі, была захопленая італьянскімі войскамі і ператвораная ў калёнію ў 1911 г. Гэты статус захоўваўся да 1943 г., пакуль войскі Брытаніі і Францыі не ўсталявалі кантроль над краінай.

У сьнежні 1951 г. было абвешчанае Злучанае Каралеўства Лібія.

Паводле newsru.com, радыё «Свабода», МБ «Вечерний Гродно», БелаПАН, Белтэлерадыёкампаніі, «Ежедневник», 5 канал, Освітний портал, ul.in.ua.

ФЭСТЫ

Парадак словаў

У Менску — трэці міжнародны фестываль паэзіі «Парадак словаў». **1 жніўня ў Музеі гісторыі беларускай літаратуры (Багдановіча, 13) а 17-й** пачнецца вечар беларускай паэзіі з удзелам Уладзімера Арлова, Марыікі Мартысевіч, Андрэя Хадановіча ды іншых. У гэты самы дзень **у фальварку «Добрыя мыслі» (Магілёўская, 12) а 20-й** пачнецца першы беларускі СЛЭМ. Вядоўца — Андрэй Хадановіч. Слэм адбываецца ў выглядзе паэтычных спарынгаў — паэты спаборнічаюць, падобна баксёрам. Толькі ня б'юцца, а вершы чытаюць. **2 жніўня ў Музеі гісторыі літаратуры** — прэзэнтацыя **а 12-й** прэзэнтацыя праекту «Літаратурнае радыё», **а 13.45** — міжнароднага валашынскага літаратурнага фэсту. **А 15.45**

пачнецца прэзэнтацыя міжнароднага фэсту паэзіі «Кіеўскія лаўры» і ўкраінскага часопісу «ШО». **У музеі Максіма Багдановіча (Багдановіча, 7а) а 16-й** — музычна-паэтычны праект беларускіх аўтараў з удзелам Міхася Башуры, Юрася Барысевіча, Ільіі Сіна, Алеся Камоцкага і іншых. **3 жніўня, у фальварку «Добрыя мыслі» — а 12-й** прэзэнтацыя міжнароднага фэстывалю паэзіі «ЛІТЭРАТЭРА» і літаратурнага парталу «Літэратэра» (www.literaterra.ru). **А 13.45** — прэзэнтацыя Ташкенцкага міжнароднага фэстывалю і альманаху «Малы шаўковы шлях», **а 15-й** — вечар аўтара ЛІТО (Беларусь). Заканчэньне фэсту — **а 17-й**. Удзел бяруць Валянцін Акудовіч, Міхал Анемпадыстаў ды іншыя. Уваход на ўсе мерапрыемствы вольны.

ВЫСТАВЫ

Творы Валянціны Сьвентахоўскай

У Палацы мастацтва да 17 жніўня працуе выстава твораў Валянціны Сьвентахоўскай.

Залаты фонд

З 6 да 31 жніўня ў Палацы мастацтва працуе выстава «Залаты фонд беларускага саюзу мастакоў». На выставе будуць прадстаўлены больш за 200 твораў беларускіх майстроў, якія сталі клясыкамі беларускай школы жывапісу.

Карціны з пуху

У Музеі гісторыі беларускай літаратуры (Максіма Багдановіча, 15) да 25 жніўня працуе выстава твораў Раісы Маргуновай. Яе творы — гэта партрэты, краявіды, і выкананыя яны пухам таполі, дзьмухаўца і іншых расьлінаў.

«Жыцьцё праз колер»

У Мастацкім музеі (Леніна, 20) да 18 жніўня працуе выстава твораў Міколы Бушчыка. Сёлета Міколу Бушчыку споўнілася 60 гадоў. Карціны мастака прадстаўлены ў мастацкіх калекцыях Беларусі, ЗША, Італіі, Канады, Латвіі, Нямеччыны, Расеі, Францыі і іншых краінаў сьвету.

Створаныя мастаком знакі ў жывапісных творах жывуць самастойным жыцьцём, лёгка і вольна нараджаючы ў сьвядомасьці глядача новыя сымбалі і вобразы.

Схавалі ад рэвалюцыі

Музей гісторыі і культуры (Маркса, 12) упершыню паказаў глядачу «менскі скарб» — унікальны збор срэбных прадметаў чатырох стагодзьдзяў. Місы імператараў, скрыначка князёўны, георгіеўскія крыжы, ажурныя вазы і падсвечнікі —

усяго 547 рэчаў, створаных майстрамі заходнеэўрапейскай і расейскай школаў. Скарб быў знойдзены пры правядзеньні будаўнічых работаў на скрыжаваньні вул. Валадарскага і Урыцкага ў сталіцы 4 жніўня 1988 г. Хутчэй за ўсё, скарбы былі закапаныя пасля рэвалюцыйных падзеяў 1917 г.

Чэпкі у Шчамялёва

Выстава твораў беларускага мастака Міхала Чэпіка называецца «Мой Менск». На выставе ў галерэі **Л.Шчамялёва (пр. Ракасоўскага, 49)** сабрана каля 30 пастэляў. На гэтых працах можна пабачыць Менск 50—70-х XX ст. Міхал Чэпкі нарадзіўся ў вёсцы Залесьсе на Лепельшчыне ў 1925 г. У 1951—1985 гадах ён быў мастаком-дэкаратарам Опэрнага тэатру. Ён тварыў у розных жанрах станковага жывапісу, а таксама ў акварэлі, графіцы ды плякаце.

Летнік на Мядзельшчыне

Да 18 жніўня ў рамках праграмы па захаваньні Эўрапейскай гісторыка-культурнай спадчыны пройдзе летнік, арганізаваны Беларуска-польскім добраахвотным таварыствам аховы помнікаў. У праграме — прывядзеньне ў парадак падмуркаў сядзібнага дому Скірмунтаў у Шэметаве, добраўпарадкаваньне нямецкіх ваенных могілак Першай сусьветнай у Карабанах, усталюваньне ў памяць пра разбураныя помнікі крыжоў і іх асьвячэньне. Прадугледжаны і цыкл лекцыяў па ахове гісторыка-культурнай спадчыны, фотавыстава, канцэрты, конкурсы. Ахвотныя узяць удзел могуць патэлефанаваць арганізатарам: (029) 111-73-32, альбо даслаць ліст на мэйл: astant@tut.by

КАНЦЭРТЫ

Крама

7 жніўня ў «Графіцы» (зав. Калініна, 16) — канцэрт гурту «Крама». **Пачатак а 20-й.**

Фэст на даху ў Калодзішчах

2 жніўня на даху пакінутага будынку мае прайсьці першы ў Менску (дакладней, пад Менскам) оpen-air альтэрнатыўнай музыкі. Арганізатары абяцаюць мора сьвятла й гуку пад зорным небам, таматычныя дэкарацыі ды прыемныя неспадзяванкі. Фэст пройдзе на **тэрыторыі базы адпачынку «Чайка» ў Калодзішчах**. У гэты глухі кут ад

менскага мэтро «Ўручка» слухачоў давязучь аўтобусы. **Пачатак а 23-й**. Квітка — 12 ды 15 тысячаў. Даведкі праз т.: (029) 658-76-61, (029) 874-90-67.

14—17 жніўня. Літва. Нарвілішкі. Be2gether

Выступаюць: **Groove Armada, Fool's Garden, Infected Mushroom, OSIMIRA, Mauzer** і іншыя. Для грамадзянаў Беларусі пры наяўнасьці квітка на фэст аднаразовая віза ў Літву будзе выдавацца бясплатна, але ў адпаведнасьці з усімі правіламі выдачы візаў. Квітка можна набыць празь сеціва: www.tiketa.lt

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

«Розыгрыш»

Розыгрыш

Расея, 2008, каляровы, 84 хв. **Рэжысёр:** Андрэй Кудзіненка **Ролі выконваюць:** Яўген Дзьмітрыеў, Іван Аляксееў, Дзьмітры Харацьян, Ірына Купчанка, Дзьмітры Дзюжаў **Жанр:** Школьная драма паводле сцэнару Аляксандра Качана, паўтор аднайменнай стужкі 1976 году **Адзнака:** 5,5 (з 10)

Пад выпускныя экзамены школьнікаў адбылася расейская прэм'ера апошняй стужкі Андрэя Кудзіненкі. «Розыгрыш» — паўтор аднайменнай драмы 1976 г., пастаўленай паводле сцэнару Сямёна Лунгіна. Ягоны сын Павал Лунгін запрасіў на сваю стужку беларускага рэжысёра зрабіць сучасны варыянт фільму.

Згодна зь сьняншнім днём, сын алігарха Камароў, пакрыўдзіўшыся на настаўніцу ангельскай мовы, вырашае жорстка разыграць яе. Плесці інтрыгі яму замінае навічок Глушко, які складае мюзыку й аддзяньне Камарова зь месца нефармальнага лідэра.

Прадусар Лунгін жорстка кантраляваў стужку — і ў фільме пра чьтаецца прыхаваны канфлікт з маючы і рэжысёра. Як настаўнікі змагаліся з вучнямі

— так стары рэжысёр прапаноўваў маладому свой сьветапогляд.

Перамагла старасьць, але вынік атрымаўся вельмі неадназначным.

На ролю навічка прадусар паставіў папулярнага ў Расеі рэпэра Івана Аляксеева. Ягоныя акторскія здольнасьці саступаюць музычным, і стваральнікі стужкі былі вымушаныя зрабіць галоўным героем адмоўнага пэрсанажа. Гэта зьбіла ўсю маральную сыстэму каардынатаў — і паставіла перад рэжысёрам і актэрамі невырашальную задачу.

Атавядаць ад імя адмоўнага героя чапляе, калі зроблена ў традыцыях рамантызму альбо Дастаеўскага. Але голас Камарова (яго грае малады беларускі актэра Яўген Дзьмітрыеў) — таталітарна-глюмурны. Гэта голас капрызана і помсьлівага згаіста, які ня мае сумневаў. (Дарэчы, у першапачатковым сцэнары Аляксандра Качана ніякага закадравага тэксту не было.)

У выніку фільм распадаецца на некалькі слаёў. Ёсьць пранізьліва-сьвежыя кадры, калі становіцца герой грае музыку й глушыць гарэлку. Закачанья бягуць па начным горадзе і зганяюць тралейбус. Білішчыць асфальт. Над горадам стаіць тлум і сьлёка.

Ёсьць карэктна-тэпачныя дарослыя пэрсанажы (усё, як у жыцьці!). Прынцывая загадчыца (Ірына Купчанка), рохля дзірэктар (Юры Кузьняцоў), дурнавата-нахабны фізкультурнік (Дзьмітры Дзюжаў). А Дзьмітры Харацьян — алігарх, і Бўдакія Герма-

нава — матуля, звар'яцелая на Рэрыху, прыйшлі ў фільм з папярэдняга «Розыгрышу», дзе яны гралі галоўныя дзіцячыя ролі.

І, нарэшце, ёсьць маскоўскі глямур дыскатэкаў і боўлінгаў, калі рэжысёр зьвязаны па руках і нагах. Так што стужка вагаецца паміж пкучай школьнай драмай і глямурнай прэзэнтацыяй.

Станоўчыя героі перамагаюць, але галоўны нягоднік — усё роўна на кані. Міласэрнасьць можна зьблытаць з капітуляцыяй. Цьнізм асуджаецца, але выглядае нормай.

Быццам зьлякаўшыся такіх непажаданых высноў, Кудзіненка паставіў у фінале зьдэкліваю цытату — падарунак дарогаму прадусару. П'яны фізкультурнік Дзюжаў сыляе вядомую песьню з папярэдняга «Розыгрышу» — пра сьход са школьнага двара. У апошнім танцы кружацца выпускнікі. Новая моладзь ідзе па жыцьці.

Карціна выклікала захапленьне, спрэчкі, абвінавачваньні.

Для «Беларусьфільму» маскоўская стужка Кудзіненкі — недасягальная вільшэня, але для творцы «Акупацыі» — гэта замала.

Як бы там ні было — фільм мае добрую касу, цэпльля водзку школьнікаў і глядзіцца з цікавасьцю. На нью-ёрскім фэсьце, які мусяць адбыцца ўвосень, фільм Кудзіненкі будзе прадстаўлены як адзін з узораў сучаснага расейскага кіно. Майстэрства беларускага рэжысёра ў Расеі запатрабаванае.

Андрэй Расінскі

Стабільная Эўрыка

ЛЕВЫМ ВОКАМ

Засада! Як сведчыць апошняя прэсуха Ярмошынай, ні яна, ні аўтар гучнай сэнтэнцыі «апошнія выбары мы сфальсыфікавалі» не жадаюць вызнаваць, што нехта зь іх схлусіў наконт вынікаў народнага волеваяўленьня 2006-га году. Фэльетон **Лёліка Ушкіна**.

— Мама, пачытай казку.

— Добра, слухай, сыноч. Такім чынам, жыў-быў цар. І было ў цара 3,36 сына. Першы вумны, другі так сабе, трэці — дурань. А апошні быў поўным інвалідам на стацыянарным уліку ў Айбаліта. Сам памяркуй — як можа быць ён фізычна нармальным, калі ў яго функцыянуе толькі 0,36 адсотку органаў. І вось аднойчы цар...

Такі сямейны дыялёг не прадукт буйнай фантазіі. Гэта нармальнае следствана адзіна магчымага вырашэння пытання даверу да электаральнага працэсу ў краіне. Гаворка пра тое — зь якім жа вынікам перамог уладальнік крышталёвага сасуду на выбарах

2006 году.

Мадам Ярмо быццам рогам уперлася ў лічбу 83 адсоткі (афіцыйны вынік АГЛ паводле вэрсіі ЦВК), у той час яе апанэнт упарта ня хоча браць назад свае словы пра тое, што на тым жа галасаванні быў самым-самым-самым сымпацияшкай у вачах аж 93,5 адсоткаў выбаршчыкаў.

Парадокс, які выклікае ступар у мазгах у любога чалавека, калі ён натуральна, ня злоўжывае «Крыжачком» раницамі і выпускае БТ вечарамі, трэба неяк разурьваць.

Выхад бачу адзіны — тэрмінова выдаць Дырэктыву — тэрэму аб матэматычнай фальсыфікацыі, сутнасьць якой — 83 роўнае 93,5.

Так, рашэньне ня лёгкае. Калі 83 роўнае 93,5, то арыфмэтычным шляхам можна давесці, што ў нас адзін ня роўна адзін, як па ўсім сьвеце, а роўна 1,126. І сказаўшы А, трэба казаць Б: падводзіць пад новую лічбавую сыстэму ўсе праявы грамадзкага жыцьця.

Натуральна, спачатку шоку бюргераў не пазьбегнуць: уявецца фаліянты ў

кнігарнях «Воўк і 8,4 казляняці», «4,8 танкістаў і паўтары сабакі», афішы ў горадзе — «Рашэньні 3,6 Нацыянальнага сходу — у жыцьцё!», «У выпадку пажару званіце на нумар — 01,221», сатаністаў, якія замест традыцыйнага 666 малююць на могільках 799,2, ідыёцкія побытавыя дыялёгі:

— Мне, калі ласка, «Крынічку» — адзін і аднадзінасяточку.

— Пакажы, малы, спачатку пашпарт, што табе сапраўды 20,268 гадоў.

Аднак другога сродку аднавіць імідж беларускіх выбараў як самых чэсных выбараў у сьвеце ня бачу. У іншым выпадку давядзецца вызнаваць, што Ліда або Саша схлусілі, што ідэнтычна вызнаньню таго, што ідэнтычна палітычнаму апакаліпсісу.

Між іншага, у матэматычнай рэформы ёсьць і пазьгыўныя моманты.

Пагадзецца: у кантэксьце новых тэндэнцыяў інфармацыя ВЦК пра тое, што кандыдаты ад грамадзкай арганізацыі «Белая Русь» паймелі 118 адсоткаў на выбарах у парламэнт, ужо ня гэтак рэжа мэмбрану.

Акрамя таго, закладнікам матэматычнага рэнэсансу стане апазыцыя, якая будзе і далей насіцца з старой лічбавай сыстэмай, як з той тарашкевіцай. Тым самым яны яшчэ больш ізалююць сябе ад простага люду. У той час як усе нармальныя беларусы будуць жыць у 2262-м годзе, адмарозкі па-даўнейшаму ў 2008-м, думаць, што травень гэта 5-ы месяц году, хаця ён на самай справе 5,6-ы. І нарэшце на сьмех людзям адзначаць Новы год 31 сьнежня, хаця ўсе ведаюць, што ставіць ёлку і падаць з п'яной рожай у навагоднюю салату аліўе трэба 34 сьнежня.

Нарэшце новая сыстэма дазволіць лёгка фільтраваць маладых опаў падчас экзаменаў у ВНУ. Сябры камісіі ад сьмеху літаральна пад стол палезуць, калі на кантрольнае пытаньне «колькі будзе два на два?» абітурыент-сябра «Малодога фронту» ляпне «чатыры». Усім жа вядома, што два на два роўна 4,504.

КАЛІ Б...

...улады рэалізавалі на практыцы новыя правілы правядзеньня масавых мерапрыемстваў.

Генэрал МУС: Пасля таго як адпаведна новым стандартам правядзеньня масавых мерапрыемстваў мы не пусьцілі на канцэрт людзей у п'яным стане, з падарознымі жалезнымі прадметамі, тых, хто меў піва і віно, хто не адпавядае візуальнаму кантролю фізычнага стану, мы гарантавалі глядачам поўную бяспеку.

МАЛЮНАК ТЭКСТ ЛЕЛІКА УШКІНА

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ВІТАНЬНІ

Віншум самага гжэчнага і высакароднага мужчыну ў паднябэснай. Жадаем творчых поспехаў і шчаслівага жыцьця. Жонка і сын

Шчыра віншую сям'ю Бартосікаў з трэцім дзіцем! Зычу здароўя ўсёй радзіне. Вадзім Александровіч

МЭДЫКІ

Студэнты Гарадзенскага мэдуінаверсытату распачалі кампанію па фармаваньні беларускамоўных групаў. Заклікаем усіх, хто ўжо зьяўляецца студэнтам альбо яшчэ абітурыент і жадае навучацца на роднай мове, пісаць ліст са сваімі дадзенымі на скрыню rikulus@tut.by

ПРАЦА

Прадстаўнікі органаў мясцовага самакіраваньня і грамадзкіх арганізацыяў Беларусі запрашаюцца да ўдзелу ў чарговым сэмінары «Распрацоўка практычных прапаноў для ўдзелу ў праграмах Эўрасоюзу». Сэмінар арганізуецца з мэтай навучаньня распрацоўцы і падрыхтоўцы праектных заявак адпаведнай якасьці для ўдзелу ў тэматычных праграмах Эўрасоюзу. Сэмінар падзіцца з 4 па 6 верасьня.

Апошні тэрмін падачы заявак: 20 жніўня 2008 году. Экспэртны праграмы: Тацяна Пашавалава (029) 664-94-26, Улад Вялічка (029) 612-09-73. Тэхнічны арганізатар сэмінару: Тацяна Кавалева (029) 353 44 45. Больш падрабязную інфармацыю можна атрымаць праз э.пошту: info@eurobelarus.info

Яксна выканаю пісьмовыя працы па беларускай гісторыі, літаратуры, мове. Зьвяртацца загадзя. Т.: (029) 101-03-24. Юрась

Яксны набор, рэдагаваньне тэкстаў на беларускай мове. Зьвяртацца загадзя. Т.: (029) 101-03-24. Юрась

КНІГІ

Прапаноў «Незалежная прэса»: Быкаў, Бардулін, Бураўкін, Арлоў, Кіпель, Конан, Гарэцкі, Разанаў, Брыль інш. «Гоман» розныя выпускі, сотні аўтараў, у т.л. тэксты на тарашкевіцы, літаратурная вучоба. Дапаможам падрыхтаваць тэксты розных жанраў, пераклад, вішавальныя вершы, рэдактура, выданьні. Т.: (029) 753-91-96, alesknigi@mail.ru

Шукаем кнігі, матэрыялы па гісторыі: Сярэднявечча, Вав, напалеонаўскі пэрыяд. Т.: (029) 753-91-96

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМІ

На ст. Навагрудок, у Менскай губ., ва ўторак раніцай каля дваццаці невядомых людзей напалі на поезд ды хацелі забраць грошы, што везьлі ў асобным вагоне. Пад гэты вагон яны кінулі бомбу, яна аднаго зь іх забіла. Тады ўсе яны ўцяклі, нічога не забраўшы.

«Наша Ніва». №16. 1908

Наша Ніва

незалежная газэта

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:
З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914),
Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевіч,
У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі Наста Бакшанская
шэф-рэдактар Андрэй Дынько
галоўны рэдактар Андрэй Скурко
мастацкі рэдактар Сяргей Харэўскі
заснавальнік Мясцовы фонд выданьня газэты «Наша Ніва»
выдавец Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Менск, а/с 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,
8-029-707-73-29.

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

© НАША НИВА. Сьпасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос фарматам А2, 6 друк арж. Друкарня РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». Менск, пр. Ф.Скарыны, 79. Рэдакцыя не нясе адказнасьці за зьмест рэкламных абвестак. Кошт свабодны. Пасьведчаньне аб рэгістрацыі пэрыядычнага выданьня №581 ад 14 сакавіка 2007 г., выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Юрыдычны адрас: 220101, г. Менск, пр. Ракасоўскага, 102-71. Р/р 3012206280014 у МГДААТ «Белінвестбанк», Менск, код 764.

Наклад 2239. Газэта выдаецца 48 разоў на год.
Нумар падпісаны ў друк 23.00 30.07.2008.

Замова № 4117.

Рэдакцыйны адрас: Ракасоўскага, 102-71.

Падарожжы па руінах маюць свой турыстычны шарм. Наша краіна прапаноўвае для таго ўнікальныя магчымасьці. На фота: Бяроза, сапэгаўскі кляштар картузаў. Дакладней, тое, што ад яго пакінула ХХ стагодзьдзе.

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ